

V. Šteins grauj mītus par 3. Atmodu un tās "varoņiem"...

Rakstā atrodamas dažas vērtīgas atziņas un mazzināmi fakti par tā saukto Atmodas laiku. Krievmīļiem un eiromīļiem neveselīgs vēstījums, jo autora atmiņu stāstījumā izgaismojas kā Rietumu tā Austrumu veiktā Latvijas izzagšana, izpārdošana, prihvatizēšana... Mītos

dzīvojošajiem nepatiks 😊 .

No <http://ltf.tukums.lv/?p=703>

Latvijas Tautas fronte: Mīti. Apvērsumi. Nodevības

(LTF organizatora un dibinātāja pārdomas un secinājumi)

Pagājuši 25 gadi kopš LTF organizēšanas un dibināšanas. Lai arī tā ir nesena vēsture, bet jau apaugusi ar mītiem, dekorācijām un, protams, noklusējumiem, izdomājumiem. Parādījušies dažādi LTF dibinātāji, kuru uzvārdus pirmo reizi dzirdu vai kuri tupēja tuvākos un tālākos krūmos un caur zariem lūrēja, kad būs pietiekami droši, lai piebiedrotos, vai arī varturi gaidīja brīdi, kad viņiem savi cilvēki jāiesūta tajā frontē, lai kontrolētu situāciju un pārņemtu tās vadību.

Kā vienmēr tie, kuri ir pie varas – tie raksta vēsturi. Esmu pārliecināts, ka, sakarā ar 25 gadu jubileju, viens pēc otra uzstāsies dažādi pseido-dibinātāji un faktiskie Atmodas iznīcinātāji.

Par LTF dibināšanu jau arī ir izveidojusies oficiālā vēsture, memuāru grāmatas sarakstījuši tādi cilvēki, kuri nemaz nebija pat tās tuvumā, vai arī ieradās baltā ķēvē, kad to vajadzēja pārņemt.

Bet eksistē taču Patiesā vēsture. **LTF dibināšanu apvij vairāki mīti, apvērsumi un lielākas un mazākas nodevības.** Varētu domāt – kas tur liels – kādas politiskas organizācijas iekšējas nesaskaņas vai cīņa par šīs organizācijas varas stūri. Lieta tāda, ka LTF nebija vienkārši **kaut kāda** politiska organizācija, bet visas latviešu tautas Atmodas vadības organizācija ar 240 000 oficiālajiem biedriem, un **šie apvērsumi un nodevības noveda pie komunistu uzvaras, pie latviešu pasauluzskata un kultūras pagrimuma, valsts nozagšanas, tautas kopmantas prihvatizācijas, un beigu beigās pie Latvijas valsts neatkarības zaudēšanas.**

Komunistisko partiju aizliedza, 14.jūnijā mums ir pat Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena, bet paši komunisti, genocīda izpildītāju politiskie mantinieki, šīs noziedzīgās organizācijas biedri, varu saglabāja. Tā vietā, lai varu atdotu tautai, viņi hameleoniski pārkrāsojās par liberāļiem, par zaļiem – visās varavīksnes krāsās, un dažs labs pat uzvilka varavīksnes karogu. Bet komunistu organizācija bija, un to pat Eiropas Savienība atzina par slepkavniecisku noziedznieku organizāciju – tad ar kādām tiesībām komunisti jaunajos uzvalkos varēja turpināt vadīt valsti un tautas kopīpašumu pasludināt par savējo – privāto un neizskaramo! Kā redzat, prātam neaptverami, bet dzīvē realizējami.

Es neesmu vienkāršs aculiecinieks, es esmu viens no autoriem šim milzu tautas pacēlumam un pasākumam, kuru mēs saucam par Atmodu. Es biju visā šajā procesā no pirmā brīža un varu pateikt par katru vadošo tautfrontieti, kur un kad viņš parādījās Tautas frontē. Vai to var saukt par Atmodu, un īstā Atmoda tikai tagad sākas, tas ir cits jautājums, bet milzīgs pagrieziena latviešu tautas vēsturē gan tas toreiz bija un ir ar milzu sekām. Lai arī tas noveda pie šodienas Modernās verdzības un eurodzimtbūšanas, mums ir, kā tagad moderni saka, jauns valstiskais formāts, izejot no kura mēs varam cīnīties par Latvijas neatkarību, tautas suverenitāti, par eurodzimtbūšanas atcelšanu – par modernās verdzības atcelšanu. Toreiz virs mums lidoja PSRS iznīcinātāji, tagad NATO iznīcinātāji. Protams, toreiz formāli mēs varējām izstāties no PSRS, arī tagad formāli varam izstāties no Euroimpērijas, toreiz mēs bijām padomju dzimtcilvēki, tagad esam eurodzimtcilvēki. To, ka šodienas Brīvības ceļš būs šķembām klāts, jau pierādīja Grieķija, kura neatkarības vietā dabūja parādu verdzību. Mēs visi bijām aculiecinieki, ar ko beidzās tās brīvības centieni – vienā naktī ES vadība nomainīja premjerministru, un grieķu demokrātija nogrima kā Titāniks. Un kur vēl labāks piemērs par Kipru, kur Eiropas Savienotās Valstis kā ar vēja pūtienu iznīcināja tās neatkarību. Arī Portugāles parlaments var pieņemt kādus vien grib lēmumus, bet tam tik un tā ir jāpakļaujas Eiropas Savienības centra pavēlēm.

Bet mums ir pieredze, es esmu optimists un esmu pārliecināts, ka mēs izcīnīsim neatkarīgu un suverēnu Latviju.

Kādi tad bija bēdīgi slavenie pagājušā gadsimta 80-tie gadi, kāda bija situācija un vide, kura radīja PSRS sabrukumu?

PSRS bija tipiska impērija, kuru sadzīvē mēs saucām par Kremļa impēriju, un cara vietā to pārvaldīja komunistu virsieredņu Birojs ar sekretāriem. Šo biroju sauca par komunistiskās partijas Politbiroju. Impēriju pārvaldošais Birojs bija vecu, varaskāru, domātnespējīgu, fiziski un garīgi slimu (kā to vēlāk parādīju ārstu ekspertīzes) komunistu kliķe (komunisms vispār ir asiņainas šķiru cīņas varas mācība). Biroju, kā jau visas tādas iestādes, pārvalda Sekretāri, bet reizēm kāds no sekretāriem sevi ar varas struktūru atbalstu (iekšējā sazvērnieku grupa) izstūma Kliķes virsvadībā, nosaucot sevi par Ģenerālisimusu vai Ģenerālsekretāru, tas nozīmē – Galveno sekretāru. Visu impērijas pavalstnieku dzīve bija atkarīga no šī Galvenā sekretāra un Biroja lēmumiem, kurus tālāk pa lejupvedošām kāpnēm novadīja zemāka līmeņa Sekretāru izpildīšanai. Visa sistēma sastāvēja no hierarhiskas **Sekretāru piramīdas**, kuras pamatā atradās padomju dzimtcilvēki – vergi. Vienus asiņainus, cilvēknīstošus laikus nomainīja nākošie: diktatoru Ļeņina-Staļina laikus ar nelielu pārtraukumu bija nomainījuši “Hruščova laiki”, kurš pat savu mātes valodu bija aizmirsis un visiem citiem liedza tajā runāt. Pēc

aprobežotā Ņikitas vadībā pabija dažādi briesmoņi, līdz 1968.gadā notika apvērsums Kremļa impērijā, kad triumvirātu (Podgornijs, Kosigins, Brežņevs) nomainīja viens pats Leonids Iljičs ar savu Veiksmes stāstu “Mazā zeme”. PSRS iesākās drūmais “Brežņeva laiks”, kad PSRS pārvērtās par pilnīgu purvu. 80- jos gados gaiss bija sasmacis kā sapuvušu dārzeņu pagrabā, kurā vēdlodziņa vietā bija restots logs. Pie varas esošie cilvēki nebija spējīgi un arī negribēja kaut ko mainīt. Valstī pastāvēja totālā VDK kontrole. Starp citu, tā saglabājās pat pēc neatkarības atjaunošanas 1990.gada 4.maijā. *Piemēram, mani un manu ģimeni, nerēķinoties ar to, ka biju AP deputāts, VDK izsekoja visu šo 4.maija Republikas laiku (1990.-93.), bet apmēram 3 mēnešus visa ģimene bija zem “kalpaka”, kā man vēlāk teica pats VDK Kadru daļas vadītājs. Tas nozīmēja, ka viņi izsekoja visus ģimenes locekļus, bērnus ieskaitot, visas dienas garumā. Es redzēju, kā katru rītu pie mūsu mājas ārdurvīm jau stāvēja automašīna ar vairākiem vīriem iekšpusē. Viņi tur bija dežūrējuši visu laiku, kā tādā detektīvfilmā. Mēs redzējām, kā mūs izseko, un es toreiz rakstīju pieprasījuma vēstules gan AP Priekšsēdētājam A.Gorbunovam, gan Ministru prezidentam I.Godmanim, gan Iekšlietu ministrijai, ar vienu jautājumu – kurš izseko mani un manu ģimeni. Visi atbildēja, ka viņi tie neesot. Lai gan es biju AP komisijas priekšsēdētājs, vēl divu pastāvīgo komisiju loceklis – tas viņus netraucēja mūs nekaunīgi, pretlikumīgi izsekot un novērot. Četras reizes bija izdota pavēle mani atšaut kā tādu meža zvēru: “na otstrel” saucās mutiskā pavēle (rakstiski tādas pavēles nekad neizdeva). Pirmo reizi, kad noorganizēju sociāldemokrātus, pārējās trīs jau tad, kad biju AP deputāts, tik ļoti es viņiem traucēju. Pirmā pavēle palika “gaisā”, jo VDK transformēja par 4.maija Republikas VDK, tā pārstrukturalizējās – un jaunais aģentūras tīkls bija izveidots. Nākošās divas pavēles tika atsauktas, bet pēdējā palika “gaisā”, jo naktī, kad beidzās mana deputāta imunitāte, es aizbraucu pie Jura Putriņa uz Tallinu, bet no turienes uz savas politiskās trimdas zemi –Dāniju. Tā es kļuvu par klasisku politisko bēgli no paša dibinātās Latvijas. Vēlāk man labvēlīgi noskaņotie čekisti pat sarīkoja man tikšanos ar manu “killeru”, viņš nebūt nebija personīgi pret mani noskaņots un tāpēc droši vien arī tagad vēl te varu rakstīt. Čekisti, meklēdami pie manis dokumentus, divas reizes sarīkoja totālu mājas aplaupīšanu.Viņi to darīja kopā ar zagļiem, lai izskatītos pēc parastas apzagšanas. Viņi noorganizēja vairākkārtējas publiskās apmelošanas kampaņas un pat turpina vēl tagad to darīt. Tā tāda “liriska” atkāpe no galvenā temata.*

Komunisti-boļševiki, kuri bija nākuši pie varas varmācīgi, ieviezdami vienu no nežēlīgājiem un asiņainākajiem “demokrātiskā centrālisma” režīmiem, kāds jebkad Pasaulē ir pastāvējis. Nokļūdami pie varas, komunisti, protams, sāka pieņemt savus likumus un visas viņu neģēlības un varmācības kļuva it kā “likumīgas”. Tas ir tas, ko es saucu par **“likumīgo bandītismu” un “kriminālo likumību”** (starp bandītiem taču arī pastāv likumi, nekādos foliantos tie nav apkopotī, bet tos ievēro ļoti stingri). Savus nelegitīmos likumus viņi varēja uzturēt tikai ar brutālu varu, iznīcinot jebkuru opozīciju, jebkurus brīvības centienus un brīvdomāšanu. Viņi bija nelegitīmi un tādejādi lemti neveiksmei – viņi bija neveiksminieki un, kā jau neveiksminieki, viņi centās izbaudīt savu varu un dzīvi, apkarojot visu un visus, kas viņiem traucēja. Impērijas bojāejas pazīmes parādījās tā saucamā “brežņeva laika” pēdējos, 70-jos gados, kad tā bija

nonākusi staignājā, no kura izķepuroties bija grūti, pat neiespējami. Mēs ļoti labi apzinājāmies, ka neveiksminieki valsti ir ievēduši purvā, un to varētu vērtēt arī kā pozitīvu faktu, jo impērijai ir jāsabruk. Bet tajā laikā tas tā nemaz neizskatījās, jo konkrētā situācija bija baismīga. Impērijas ģenerāļi jau publiski draudēja ar Pasaules karu, kuru viņi aiz sava bojāejas neprāta un vecuma marasma varēja arī uzsākt. Šajā laikā likumsakarīgi arī iesākās iekšējā cīņa par varu starp komunistiskās partokrātijas vadītājiem, tur valdošajiem grupējumiem un varas struktūrām. Gan domājošai inteliģencei, gan kompartijas varas “smadzeņu trestam”, gan pašai VDK bija skaidrs, ka, ja nekas kardināls netiks darīts, ja nepārveidos – nepārstrukturalizēs impēriju un tās militāri sociāli ekonomisko iekārtu, tad tā sabruks. Jautājums tikai bija – kādā veidā. Situācija bija eksplozīva un, kā šodien atceros, ļoti draudīga.

Toreiz pamazām izkristalizējās četri iespējamie attīstības varianti:

Pirmais - viņi varēja arī sākt paplašināt ļeņiniski- staļinisko politkoncentrācijas nometņu GULAGA tīklu. Atceros, ka sabiedrībā klīda stipras baumas par jaunām koncentrācijas nometnēm otrpus Urāliem. Viņi varēja uzsākt dažādas represijas iekšienē un karu starptautiski. Impērijas politiskais un saimnieciskais *status quo* bija – nemainīt ideoloģiju, pievilkt skrūves, vēl pēdējo rubli ielik militārajā ekonomikā. Šo “attīstības” variantu varam nosaukt par drūmo **Stagnātu variantu**. Tas bija ļoti reāls variants, kura gala rezultāts būtu jau totāls “kazarmu sociālisms” vai “kara komunisms”. Cik ilgi tas būtu varējis pastāvēt, ja nebūtu iesācies virtuālais “Zvaigžņu karš”, tas ir cits jautājums. Marasma pārņemtais Politbirojs, komunistu fanātiķi un nomenklatūras krējums (kurš bija smagi ieskābis) bija tik dziļi tajā purvā iestiguši, ka nespēja pat apjēgt pārkārtošanās nepieciešamību, ka nespēja apjēgt, ka reformas ir viņiem pašiem nepieciešamas, lai saglabātu varu, lai baudītu priekšrocības, kā Orvels teiktu – lai varētu “dzert pienu un gulēt gultās”. Vēl 1988.g. Andrejeva raksta, ka nevarot atkāpties no principiem, vēl šajā laikā ortodoksālie komunisti nav aptvēruši savu pašu glābšanas nepieciešamību. Dotais Stagnātu variants ir dzīvs vēl šodien un daudzi vēl Rossijā kā plānus vecās iekārtas un impērijas atdzīvināšanai.

Otrais –Perestroikas (Pārbūves) variants ar Glasnostj (atklātības)

palīdzību. Perestroika bija Kremļa impērijas pārbūves, nevis iznīcināšanas projekts. PSKP un VDK stratēģiskajā centrā radās ideja par lielo Pārbūves jeb Perestroikas projektu. VDK šefs V.Andropovs, izmantojot VDK priekšsēdētāja pirmā vietnieka Semjona Cviguna (bija tieši personīgi atbildīgais Brežņevam par varmācīgajām varas insitūcijām) pašnāvību, ideologa Suslova “pēkšņo” nāvi, L.Brežņeva “klusos aiziešanu” un savas iepriekšējās iestādes VDK (KGB) virspozīciju, kļuva par PSKP ģenerāļsekretāru un sāka īstenot valsts un sabiedrības Pārbūves ideju. V.Andropovs (Ungārijas 1956.gada sacelšanās apspiedējs) pārbūvi iesāka ar cilvēku tvarstīšanu uz

ielas, kinoteātros, frizētavās, veikalos un citur, bet, lai pielīstu tautai, sāka ražot lētāku degvīnu, ko tautā draudzīgi sauca par “andropovku”. Bet tajā pat laikā sāka izspraukties pirmā informācija, kas jau sāka skrubināt režīma eksistenci un pamatojamību. “Brežņeva ģimene”, novācot Andropovu (bija attentāts), uz neilgu laiku atguva varu un centās procesu apturēt, bet valsts bija izkurkstējusi tāpat kā tās vadonis Čerņenko. Līdz ar pēdējā nāvi tikai varēja uzsākties Perestroikas reformas. Birojs un citi Orgāni, pat varbūt pret Biroja gribu, izvirzīja jaunāku censoni no sava vidus – M.Gorbačovu. Viņš enerģiski un strauji gribēja realizēt Perestroikas projektu. Kaut gan starts arī bija vienkārši stulbs – visu vainu bezmaz saskatot tikai alkoholā (tagad Ždanova variants). Viņš iesāka ar vīnogulāju izciršanu un alkohola iznīcināšanu. Lai gan veikalos parādījās dažādas sulas, faktiski tas pavēra ceļu narkobiznesam un toksikomānijai. Viss milzīgais PSKP aparāts, Latvijas komunistus ieskaitot, faktiski jau bija pret Perestroiku, bet tad radās komunisti – Perestroikas atbalstītāji un popularizētāji, kurus sāka dēvēt par “reformkomunistiem” vai “gaišajiem komunistiem”. Komunisti-reformisti strauji sazēla pa visu impēriju. Bet ar to, protams, bija par maz, vajadzēja iesaistīt plašas darbaļaužu masas. Bet pūlis ir pūlis, tam vajag barvedi, tāpēc, lai varētu ko izmainīt, partokrātiem radās ideja saukt palīgā reālā sociālisma inteligenci. Tā bija tā inteligence, kura gleznoja marksisma-ļeņinisma vadoņu ikonās, atlēja vadoņu bistes un slavināja viņu sadistiskos varoņdarbus. Lai pūli dabūtu savā pusē, komunisti izlaida no pudeles džinu, kuru nosauca par *Glasnostj* –Atklātību. Tieši šīs *Glasnostj* sekas viņi nebija novērtējuši vai bija pārvērtējuši – tā izveidojās par grūti kontrolējamu lavīnu. Komunisti pārrēķinājās, jo zaudēja savu monopolu uz informāciju un zināšanām. Zem šī *Glasnostj* jumta varēja sākt kritizēt esošo varu – tas ir , Stagnātu varu, bet bailes jau bija dzimtcilvēkos iedzītas tik dziļas, ka retais to uzdrošinājās, un, ja kāds ar uzdrošinājās, tad vēlāk izrādījās, ka viņam bija uzdots to darīt vai arī bija čekas “caurlaide” kabatā.

Grandiozākais slepenais pasākums bija Komunistiskās partijas reformas variants – uzlabotā sociālisma variants – kompartijas pārvēršana par sociāldemokrātisku partiju. Gaišo reformkomunistu variants, kurā kā galvenais ir un paliek sociālisma un komunisma celtniecība. **Reformkomunisti bija gatavi reformām, bet galvenais tomēr bija un palika padomju varas un komunistu nomenklatūras izpildvaras saglabāšana, lai arī kā viņi to Varu pārdēvētu. Pindzeles pārkrāsošanai bija sagatavotas un komunistu iekšējais kariņš iesākās: Stagnāti pret Reformkomunistiem.**

Trešo variantu es saucu par Galveno variantu. Grūti pateikt , kad iesākās šis **Galvenais variants**, būtu jāredz dokumenti. Skatoties no 25- 30 gadu attāluma, izskatās, ka *Glasnostj* palaida kā lielu skaļruni tirgus laukumā, tai pat laikā klusi izvēršot visas valsts Prihvatizācijas projektu. Šis ir tas variants, kurš tad arī realizējās, un šodien ir dzīvāks par dzīvu.

Tā tad – valsts prihvatizācijas variants. KGB (VDK) un GRU (militārā spiegošana) variants. Vai tas bija jau sākotnēji izplānots vai arī to izstrādāja laika gaitā, bet 1989.gada sākumā, paceļot oficiāli “Dzelzs aizskaru”, prihvatizācija gāja vaļā pilnās burās. Skatoties no šodienas skatu punkta (2013.gada), izskatās, ka prihvatizācijas projekts bija izstrādāts jau labu laiku iepriekš, neba jau vienā naktī piedzima, jo tā saucamie “cehoviki” un “kooperatīvi” jau strādāja “vaiga sviedros”. **Komunisma saulainās tāles ideoloģija bija jānomaina ar neoliberalisma – ultraliberālisma ideoloģiju.** Tās pamatā ir plēsoņu morāle – zog tas, kuram ir Vara. Tas bija “Nomenklatūras kapitālisma” variants ar jaunu ekspropriāciju un valsts nozagšanu, tikai vairs nevis abstraktas komunistu partijas vārdā un labā, bet savā – čekistu un gruņiku labā, pa kādam kumosam atmetot arī partijniekiem. Viņu programma bija tikpat vienkārša kā boļševikiem, tikai vērsta pretējā virzienā. Viņi nolēma, ka tam, kas bija valsts īpašums, jābūt viņu privātīpašumam. Totālā valsts nozagšana un prihvatizācija! Ieviesa pat Bībeles noteikto 10% nodevu, un kā nodevas inkasatorus radīja speciālas Brigādes, kuru virsvadībā bija čekas virsnieki. Protams, vajadzēja arī atbilstošu ideoloģiju, un komunisma murgu vietā ielika jaunās modernās verdzības ideoloģiju – neoliberalismu/ultraliberālistu, kas dažkārt tiek saukts arī par falšo konservatīvismu jeb tečerismu un reiganismu. Kā jau augstāk minēju, tauta jauno sabiedrisko iekārtu nosauca par “nomenklatūras kapitālismu” vai mīļvārdiņā – “mežonīgo kapitālismu” un pieņēma kā kaut ko neizbēgamu un likteņa noteiktu, caur kuru obligāti jāiziet valsts attīstībai. Tas ir tāpat kā tagad termins Dižķibeļe, tautai skaidrojot – saprotiet, tā tāda ķibeļe **mums** visiem gadījās, tūlīt jau salabosim, kaut gan paši virsvadītāji speciāli, mērķtiecīgi tādu radīja. Pasakiet, kurš VDK kaut cik augsta ranga virsnieks (vai arī viņu mantinieki un radinieki) nav miljardieris vai vismaz nabaga miljonārs. Lielākā daļa! Gan Rossijā, gan Latvijā, gan Lietuvā, gan Igaunijā, gan Polijā, gan Vācijā, gan visās citās sociālistiskās nometnes valstīs. **No komunisma uz neoliberalismu – tā arī bija tā īstā Perestroika!! Kā mēs redzam Latvijā un citās postsociālistiskās nometnes valstīs, tad tā ir notikusi un verdzības iekārta ir izveidota.**

Ceturtais – nacionāli-konservatīvais variants ar nacionālisma ideoloģiju, tas, ko es saucu par latvismu, kuru es esmu visu mūžu aizstāvējis un pārstāvējis. Rossijā tas būs rusicisms jeb krievu nacionālisms, Baltkrievijā – litvinisms, ungārijā – maģārisms, Čehijā – čehisms, Vācijā – ģermānisms, utt. Tas nebija varturu un varnešu dienas kārtībā, bet izauga no tautas dzīlēm. Izauga paralēli komunistu “glastnostj un perestroikai”. Izauga no tiem, kuri nebija “Gorbačova laivā”. Čekisti un komunisti teica: “*Nedogladeļi!*”, latviski jāsaka garākā formā – “neievērojām un palaidām garām”. Tautā iekšā bija šie berklāvi, freimaņi (ar to es domāju disidentus -dzejnieku Gunāru Freimani un Uldi Freimani), doroniņas un astras. Es domāju, ka čekisti bija tik aizņemti ar prihvatizācijas projektu, ka viņiem vairs nebija laika ar tādām lietām nodarboties, un tas arī vairs nebija viņu virsuzdevums. Bet prihvatizācijas nodrošināšana – tas gan bija viņu uzdevums. Ar karogiem viņi mums atļāva skraidīt, bet maku pa to laiku savāca. Padomājiet tā klusām pie sevis – kāpēc jums nepieder Liepājas (Sarkanais) metalurģis, Latvijas Gāze ar gāzes vadu vai kāda piena caurule, viena vai otra kuģubūvētava, mācību vai gaļas

kombināts, banka vai spēkstacija, ezers vai jūrmalas kāpas? Un tagad, pasakiet, lūdzu, kāpēc jūs ļāvāt “plēsoņu rasei” to visu jums atņemt?

Šis nacionālais variants, protams, neuzvarēja – tas zaudēja vienā kaujā pēc otras, un tas bija loģiski. Ja arī nacionālisti kaut kur ieguva pozīciju, tad pēc tam tika izgrūsti vai uzpirkti. Klasisks piemērs bija “partejiskās tīrīšanas” LNNK organizācijā, kurā, kā viņi paši saka, vairāk par pusi no valdes bija čekisti. VDK lietu izmeklēšanas virsprokurors Pēteris Dzalbe man vaicāja: ”Vai es apzinoties, ka man visapkārt ir gandrīz vieni čekisti”. Es atbildēju, ka – jā! Bet es viņam atteicu, ka tajā pat laikā starp viņiem ir tādi, kuri ir viņu šķiras nodevēji un mums, nacionālistiem, palīdz! **Kāpēc nacionālisti zaudēja? Zaudēja, jo viņu bija ļoti, ļoti maz. Latvijā nebija nacionālās inteligences, bet bija Padomju režīma radošā – sociālistisko reālismu radošā inteligence – gleznoja partokrātus, kala ļepinekļus, apdziedāja komunistisko partiju un sociālisma “sasniegumus” un staigāja īsākā vai garākā čekas kakla-saitē.**

Protams, bija jau arī komunisti, kuri domāja nacionālās kategorijās, kaut vai pats Eduards Berklāvs bija nacionālkomunists, vai Jānis Rukšāns, vai LVU prorektors Edgars Melķīsis un vēl citi, bet daudz jau viņu nebija. Viņi nenostājās refomkomunistu pozīcijās, bet visādi palīdzēja nacionālistiem vai arī paši par tādiem kļuva.

80-to gadu sākumā mēs visi bijām liecinieki pirmā un otrā varianta cīņai PSRS, pat asiņainai cīņai (Andropova sašaušana, Čerņenko nāve). Sākotnēji jau izskatījās, ka būs Pirmā varianta uzvara, bet tad Kremlis izsvieda salīdzinoši daudz jaunāku locekli – M.Gorbačovu. Daudzi pētnieki vērš uzmanību uz iluminātiem, kuri esot stāvējuši aiz andropoviešiem –gorbačovistiem, bet Bilderbergas slepenais klubs pat paziņoja, ka viņi ir tie, kuri sagravuši PSRS. Tajās pozīcijās jau ir arī “300 Komiteja” un “Ārējo attiecību Padome” (nejaukt ar ES Ārlietu Padomi). Lai arī kā tas būtu, gorbačovisti uzņēma ātrumu un Latvijā viņi sev atrada piemērotu augsni dažādiem eksperimentiem.

Kā sākās Atmoda?

Pirmkārt – Atmoda dzima cilvēku prātos. Lai arī VDK rūpīgi uzmanīja sabiedrību, tomēr atsevišķi indivīdi bija saglabājušies. Es pats biju viens no tiem, nevienam nepiederēju – tādu, protams, PSRS bija ļoti maz, bet mēs tomēr bijām. Jā, es labi atceros, ka Igaunijā bija pat tāda kustība, ka inteligencei vajadzētu sastāties komunistu partijā un no iekšpuses to pārņemt, bet komunisti ļoti strikti sargāja savu

Ordeni – viņiem bija izstrādāta matrice: tik un tik slaucējas, tik un tik virpotāji, tik un tik procenti drīkstēja būt inteliģences pārstāvji. Un tas tomēr bija kā parakstīt līgumu ar Sātanu. Es nesastāvēju komunistu partijā. Toreiz, strādāt universitātē un nebūt komunistam – tā bija milzu uzdrīkstēšanās un to bija ļoti grūti realizēt. Man tas izdevās tikai tāpēc, ka es aizstāvēju pirmo disertāciju Ļeņingradā, Hercena institūtā, kurš bija kā tāda brīvdomātāju oāze milzu impērijā. Mēs visā Latvijas Valsts universitātē bijām 3 docenti nekomunisti. Es nekad neesmu bijis ne čekas, ne GRU, ne CIA, ne MI6 vai Mosada aģents un viņi visi – šie dienesti, to zina!!! Es nesastāvēju nevienā pagrīdes vai virsgrīdas organizācijā. Ne ar vienu no viņiem es nedraudzējos un nezināju par viņu darbošanos vai eksistenci, kā arī par to, kurš viņus organizējis vai saorganizējis. Ar vienu vārdu sakot – Brīvs cilvēks, tieši tāpat kā tagad, un kā visu mūžu. Angļi saka: “*Home made*”. Es acīmredzot esmu no senajiem Saulkalnes (Ikšķiles novada) ķoniņiem, jo mani senči nebija dzimtcilvēki, bet no muižas rentēja zemi un krogu. Tās grāmatas, kuras ir ap mani, un tā patiesā Pasaules vēsture ir mans Atmodas avots. Mana Centrālā Komiteja ir te, ap mani, un vienmēr varu viņus sasaukt uz ārkārtas sēdi – Aristotelis, Fihte, Herodots, Hēgelis, Holbahs, Kants, Kjerkegors, Monteskjē, Ruso, Sokrāts, Spinoza, Šellings, Šopenhauers, Špenglers, bet Politbirojs bija pavisam neliels, tas sastāvēja tikai no manām autoritātēm – **Nīče, Rainis un Ataturks.**

Otrkārt – Atmoda sākās jau arī starptautiski – ar vairāk vai mazāk spontānām protesta demonstrācijām. Starptautiski – ar to es nedomāju plēsoņu demokrātijas valstis Rietumeiropā, bet PSRS. Pirmā sacelšanās pret režīmu bija Jakutskā un to vadīja arī viens Pedagoģiskā institūta ģeogrāfijas pasniedzējs, kurš arī bija aizstāvējis Hercena institūtā Ļeņingradā. Tā tika pasniegta kā nacionālistisks huligānisks izlēcieni pret ruskiem, jo jakuti gribēja slidot tajā pašā slidotavā, kur tikai ruskiem bija ļauts. Pēc tam sekoja Alma-ata, tad jau nedaudz vēlāk – Azerbaidžāna un Sakartvelo (Gruzija).

Treškārt - Atmoda sākās ar nelegālo-pretpadomju literatūru. Gunārs Astra izdalīja slepenās grāmatas un dažādas kserokopijas Jānim Vēverim, Jānis tālāk Jurim Goldem, un tad tās nonāca pie manis. Man parasti bija dota viena nakts katrai grāmatai vai rakstam. Viena nakts, un no rīta jau uz Univesitātes kāpnēm man iedotie materiāli bija jāatdod atpakaļ. Dzordža Orvela grāmatu “1984” es izlasīju 1984. gadā, un tā bija fantastiska sajūta, ka to, ko mēs zinām un izjūtam, dzīvojot padomju noietnē, kāds ir uzlicis uz papīra. Ar Andreju Aldanu-Semjonovu es biju jau ticis 1974.gadā, viņš uz mani atstāja lielu iespaidu gan personīgi, gan ar savu darbu “Bareljefs klintī”. Centos sadabūt visu informāciju par Zbigņevu Bujaku un *Solidarnošt* Polijā. Kad jau vēlākos gados sanāca tikties ar Viktoru Bukovski personīgi, mēs sapratāmies no pirmā acumirkļa, un mēs vēl aizvien uzturas kontaktus. Jau vēlākā laikā, tieši tāpat, no pirmā acumirkļa, sapratos ar Zbigņevu Bžežinski un senatoru Ričardu Lugaru, kuri bija lieli antikomunisti un mūsu neatkarības atbalstītāji.

Ceturtkārt – legālā literatūra – Biezie žurnāli. Es biju parakstījis uz visiem, kuros vien virmoja citādi domājošo plūsmas vai ziņas, man viņu ir vairāki kubikmetri: *Oktjabr, Znamja, Junostj, Moskva, Novij Mir.* Tas nenozīmē, ka katrs žurnāls bija pilns ar disidentiskiem rakstiem, nē taču, bet ik pa brīdim kādā no tiem uzpeldēja kaut kas pretvalstisks. Otrās šķiras žurnāli, kurus arī biju abonējis, bija tādi, kuros reti, bet dažreiz tomēr arī parādījās kaut kas disidentisks: *Neva, Družba narodov, Naukovedeņije, Filosofija, Filosofskije nauki* un laikraksts *Literaturnaja gazeta.* Bet pats galvenais no visiem-visiem nosauktajiem bija žurnāls *Oktjabr.* Šie žurnāli arī bija galvenais Atmodas avots un uzdrīkstēšanās avangards PSRS, kuri aizvien vairāk paplašināja atļautības robežu.

Daudzi droši vien pie Atmodas sākumiem minēs VAK un Helsinki 86. Jā, VAK (Vides Aizsardzības klubs) organizēja daudzus Atmodas iesākuma pasākumus, slava un gods viņiem. Domāju, ka tieši VAK ar savām plašajām demonstrācijām pret Metro, Lielupes piesārņošanu un daudzām citām akcijām iesāka plašo Atmodas procesu Latvijā. Bet, runājot par **Helsinkiešiem** – viņi bija interesants fenomens. Drošsirdīgi uzpeldēja un pazuda. Laiks pēc tam pierādīja un parādīja, ka neviens no viņiem tālāk nepiedalījās Atmodas darbā un neviens man nepalīdzēja cīņā ar komunistiem un čekistiem. Toreiz es biju neizpratnē, bet vēlāk sapratu, kas par lietu. Helsinkiešiem bija ļoti labi pirmie dokumenti, nezinu, kurš tos bija rakstījis. Tos es ļoti augsti novērtēju un popularizēju, bet, kad vajadzēja sākt kopīgi strādāt, kad vajadzēja reāli kaut ko darīt, kad vajadzēja programmu izstrādāt, dokumentus rakstīt, tad visi bija pazuduši. Man radās pārlicība, ka tos pirmos dokumentus kāds cits ir viņu vārdā izstrādājis, jo starp viņiem es neredzēju nevienu, kurš varētu spēt tādus, tik drosmīgus dokumentus uzrakstīt. Viena daļa no viņiem bija Vācijā, no tiem vispār nebija nekāda atbalsta. Man liekas, ka viņi vēl tagad visi nav atgriezušies atpakaļ no Vācijas un citām zemēm. Vidiņš vispār bija Rēzeknes slimnīcas galvenais ārsts, kurš cīnījās par atjaunošanu Komunistu partijā, jo esot netaisni izslēgts no komunistu rindām. Rīgas helsinkiešu vadītājs Juris Ziemelis ir ziķerzellis, kuram esot bijis jāmaina kurss – tā viņš nodēvēja piekrišanu sadarboties ar VDK. Helsinkietis Jānis Čakstiņš jau mani brīdināja, ka starp viņiem – helsinkiešiem, esot VDK uzticamības personas, lai es domājos, ko runājos. Vēl viena lieta – čeka tur izraisīja šķelšanos, un helsinkieši sašķēlās, viens par otru liedami samazgas – par prieku VDK un LKP CK. LNNK radās ātrāk par LTF un sākotnēji viņi bija liels virzošs spēks, bet diemžēl tur valdē čekisti bija pārsvarā (to man apstiprināja viens no valdes locekļiem).

“Daugavas rakšana” – tā tagad ir nosaukuši populāro akciju (sākās 1986.g. rudenī) pret Daugavpils HES celtniecību uz Daugavas. Iecere par šo HES-u bija tāda pati vardarbība pret latviešu nacionālajiem dārgumiem kā Pļaviņu HES celtniecība, kad latviešu tauta zaudēja Daugavas senielejas skaistāko un teiksmaināko posmu, zaudēja Staburagu, Oliņkalnu, Pērses ieleju. Tādu vardarbību jau izdarīja Ulmaņlaikā, kad zaudējām skaisto Daugavas ieleju pie Ķeguma. Protesta akciju pret Daugavpils HES celtniecību uzsāka divi žurnālisti: Dainis Īvāns un Artūrs Snips. Mēs Ģeogrāfijas fakultātē, kā jau ģeogrāfi, visi parakstījāmies, lai gan mani vecākie kolēģi reiz jau arī bija līdzīgu petīciju

parakstījuši pret Pļaviņu HES celtniecību, par ko, protams, arī bija sodīti, bet pret pašiem organizatoriem izvērsta diezgan lielas represijas, tā ka parakstu vākšana arī tajā laikā tik vienkārša nebija. Kad mani grasījās izslēgt no universitātes par “buržuāzisko nacionālismu un nacionālistu grupas vadīšanu”, toreiz Valda Tetere un Guntis Berklāvs arī savāca parakstus no studentiem, lai mani neizslēdz no LVU, un čeka viņus pamatīgi apstrādāja, pratināja. Šodien liekas, kas tur – parakstus savāca. Bet toreiz tā nebija vienkārša lieta, tas tika uztverts jau kā dumpis pret padomju iekārtu, un jebkura parakstu vākšana bija liela uzdrīkstēšanās pret padomju varu. Akcija pret HESa celtniecību radīja lielu pacēlumu tautā. Kādu laiku vēlāk, kad LTF jau bija nodibināta, Latvijas TV un Radio komitejas priekšsēdētājs Jānis Leja pasauca mani uz kafiju un pastāstīja aizkulises: VDK esot nolēmusi necelt Daugavpils HESu jau labu laiku pirms protesta akcijas, jo PSRS VDK vienkārši vairs nebija naudas tā celtniecībai (un tās nebija virtuālo Zvaigžņu karu dēļ). PSRS laikā visu HESu, dambju, kanālu, aizsprostu celtniecība bija VDK pārziņā, jo viņi arestēja tik daudz cilvēku, cik viņiem vajadzēja darbiem. Rossijā pat vēl 90.gados parasta lieta bija denuncēt kādu ģimeni, ja iepatikās viņu dzīvoklis. Vai arī Latvijā paši ziniet daudzus gadījumus, kad kādam “uzsēžas uz kakla” vai apmelo, ja grib atņemt zemi, firmu, godu, it sevišķi, ja tu neesi pareizā politbrigādē vai esi nokritizējis kādu varturi vai varnesi. Tā ir veca čekas metode, kā mēs sakām “ar bārdū”. Vai šie žurnālisti zināja to, ka “Daugavu neraks”, vai arī viņus izmantoja vienā vai otrā veidā – tas jāprasa viņiem pašiem, bet pozitīva nozīme šai akcijai toreiz bija. Katrā ziņā toreiz VDK jau bija citi plāni – pie apvēršna bija visas impērijas Perestroika, kas tur viens HESiņš.

Igaunijas tautas fronte

Tā dibinājās reizē ar mums, faktiski es biju par to, ka mēs palaižam igauņus pa priekšu, tas ir, “atļaujam” viņiem dibināties vienu nedēļu ātrāk par mums, jo citādi dibināšanas kongresi mums sanāktu vienā dienā. Ar igauņiem mums bija fantastiski labi sakari. Es saņēmu visus nozīmīgākos materiālus no Tartu, kur bija jaunās kustības centrs, vēlāk – no Tallinas. Visus materiālus vienmēr saņēmu savlaicīgi un ar pilnīgāko tulkojumu un atreferējumiem. Tā bija vienkārši liktenīga veiksme -mums bija ļoti paveicies, ka VAK virsaiša Arvīda Ulmes brālis Juris Putriņš bija ieprecējies Igaunijā. Viņš pats ņēma aktīvu līdzdalību Igaunijas politiskajā dzīvē, bet galvenais – viņš bija dziļi nacionāli noskaņots. Kā tik Igaunijā notika kāds ievērojams pasākums vai sēde, tā Juris Putriņš nākošajā dienā bija klāt ar visiem materiāliem, vilcienā jau cenzdamies tos iztulkot latviski. Un tā visus Atmodas gadus. Es biju ļoti labi informēts par to, kas notiek Igaunijā, un daudzas lietas, it sevišķi sākumā, mēs veicām saskaņoti ar viņiem. Starp citu, Pilsoņu Kongresa (PK) ideju mēs pilnībā pārkopecām no igauņiem. Latvijā daži pseidonacionālisti un reformkomunisti tagad raksta, ka PK esot čekistu dibināts. Kāds, piedodiet, murgs! Viens pret vienu pārņemām no igauņiem un it sevišķi no Tunne Kelama un Trivimi Velliste darbiem. Tas, ka organizācijas komitejā un pēc tam PK virsvadībā bija pa čekistam, tas ir pilnīgi cits jautājums. Jāprasa, kur tad viņu nebija? Jurim Putriņam, kurš iznesa visu diplomātijas smagumu ar Igauniju, pat nepiedāvāja pēc tam kļūt par Latvijas vēstnieku Igaunijā, viņam pat nedeļa atļauju ieiet Augstākās Padomes namā. Tikai pēc manas iejaukšanās un pieprasījuma viņam iedeļa

atļauju ienākt AP galvenajā ēkā. Paradoksāli, bet fakts, ka Latvijas reformkomunisti un čekisti baidījās no J.Putriņa.

Radio un TV Atmosferas periodā

Protams, pirms Atmosferas un pašas Atmosferas periodā ārkārtīgi svarīga nozīme līdzās literatūrai bija Radio un TV. Pirms – tās bija, protams, tikai ārzemju pretpadomju raidstacijas. Latvijā pastāvēja ārkārtīgi spēcīgas radioviļņu uztveršanas traucēšanas iekārtas. Visas raidstacijas fantastiski tika bloķētas. Latviešu valodā uztvert Amerikas Balsi bija ļoti grūti, russkiju valodā bija daudz vieglāk, bet vislabāk bija uztvert Vācu vilni russkiju valodā, kurā lasīja dažādus disidentu gara darbus, t.sk. Pasternaka, Solžicīna, Bukovska, un BBC arī varēja diezgan labi uztvert. Faktiski, tas man bija galvenais ziņu avots un, kā jau iepriekš minēju, viņi ar turpinājumiem lasīja dažādus politiski literārus darbus un politisko dzeju. Daudzi droši vien atceras, kā mēs klausījāmies Luksemburgas radio, kad gribējām dzirdēt jaunāko un skaistāko mūziku, jo arī tā bija padomju cilvēkam liegta. Ārzemju radio kārā klausīšanās, tā bija jau kā neatņemama dzīves sastāvdaļa un ikvakara nodarbe. Padomju režīmu graužošo (kā rakstīja komunistu prese) ārzemju raidstaciju nozīme bija milzīga. Es saprotu, ka speciālistiem tās dārgi izmaksāja, bet mums, dzīvojošiem sociālistiskajā dzimtcilvēku nometnē, tās bija kā skaidra avota ūdens. Līdzīgi tāpat, kā tagad, ja jūs gribat uzzināt, kā Eiropas Savienība izrēķinās ar Kipru, vai to nesēn kā izdarīja ar Lībiju, kā katalāņi un baski cīnās par izstāšanos no Spānijas un Eiropas Savienības, kādas tautas Francijā, Liebritānijā cīnās par savu neatkarību, kā īri cīnās pret angļu okupāciju, vai kā tuaregi Āfrikā cīnās par savu valsti Mali ziemeļos, vai kā varturi un varneši Latvijā izraisīja ekonomisko krīzi, kā ar saviem likumiem cilvēkus dzen ārā no Latvijas, un daudz ko citu, to var uzzināt tikai no ārzemju raidstacijām un TV, jo mūsējās to neraida.

Bet, atgriežoties pie Atmosferas laika, kad VDK pacēla aizkaru un ārzemju raidstacijas bija pat mums pieejamas, tad atceros, ka es pats kļuvi par tādu kā radiožurnālistu – latviešu Brīvā Eiropa vienu dienu zvanīja man, otru – Eduardam Berklāvam. Mūsu uzdevums bija sniegt ziņas par to, kas notiek Latvijā. Es blakus istabā dzirdēju radio to, ko es pats runāju, tā kā tur nebija nekādas cenzūras, sagrozījumu vai salīmētu “gabalu”. Es no sava dzīvokļa katru otro dienu tiešraidē uzstājos Brīvā Eiropā, tā, protams, bija fantastiska iespēja pateikt to, ko Latvijā dara reformkomunisti un okupanti. Mums, protams, bija nolikts laiks, kad jābūt pie telefona. Visus raidījumus vadīja Ērika Vētra, kuras īstais vārds ir Ingrīda Cāzere, bet visus ziņu materiālus, kuri skāra Latviju, man pārsūtīja Dzintra Bungs no Brīvās Eiropas analītiskās daļas. Tie nāca milzu pakām. Tas notika tik ilgi, kamēr es sadzirdēju Brīvā Eiropā divu lielkomunistu balsis – Mavrika Vulfsona un Induļa Bērziņa, tad mums ar Berklāvu pārstāja zvanīt. Minhenē, kur atradās raidstacija, bija notikušas strukturālas pārmaiņas.

Latvijas Radio vienmēr ir bijis daudz progresīvāks par TV, un tas ir saprotams, jo TV man teica, ka visi darbinieki bija saistīti ar VDK, bet apmēram 40% vispār nēsāja kaut kāda ranga uzplečus. Arī tagad, paskatieties, cik brīvi uzvedas radio žurnālisti, bet kādas “galma” ziņas nāk no valsts TV. Tieši tāpēc šodien tik ļoti steidzas apvienot Radio ar TV. Kādas tik vien pasacīņas neizdomā par dzīvi zem viena “deķa”, nerēķinoties arī ar

to, cik miljonus tas izmaksās tautai. “*Glasnost*” ietvaros VDK un gorbačovisti palaida PSRS Centrālajā un republiku TV savas perestroikas pārraides – Maskavā “*Vzglad*”, Latvijā – “*Labvakar*”. Sākotnēji “*Labvakar*” bija izcili progresīva pārraide, bet tad, kad viņi bija uzticību iekarojuši, skatos – fantastika, kas tur notiek! Raidījums pārvērtās par reformkomunistiem vajadzīgo cilvēku popularizatoru un traucējošo noņēmēju no politiskā laukuma – pasūtījuma politiskais arbitrs. Cita lieta bija Radio, tur bija daudz drosmīgu un pašai dziedīgu žurnālistu, piemēram, Baiba Šāberte un Anta Buša kā matrosvietes metās aizstāvēt nacionālistus un nebaidījās uzbrukt komunistiem. Lielāka daļa radio žurnālistu, protams, izņemot partijas sekretāru P.Tabūnu, bija mūsu pusē. Ja nebūtu viņu ar tiešajiem pieslēgumiem un intervijām no karstākajām vietām, nezinu, vai Atmoda būtu sanākusi. Arī tagad, paklausieties, kā viņi atmasko, piemēram, kungu “*Mister Divdesmit procenti*”, vai totalitārismu, kurš dveš no vienotajiem sorosiešu eurokrātiem, vai Maskavas elpu no saskaņīgajiem rusokrātiem. Jā, interesanti, ka radiožurnālisti un fotožurnālisti vienmēr ir bijuši priekšējās cīņas rindās.

LTF rašanās un darbība līdz LTF uzvarai Augstākās Padomes vēlēšanās

Divi svarīgi Mīti par LTF rašanos un organizēšanos.

Pirmais mīts. Latvijas Tautas fronti dibināja Latvijas Komunistiskā partija un VDK. Interesanti, ka šo mītu uztur daudzi “pseido-nacionālisti”, kuri toreiz no krūmiem glūnēja un tagad skaļi bļautās: LTF dibināja Ceka (LKP CK), LTF dibināja čeka (VDK) utt. !!! LKP CK slepenajā plēnumā vasaras vidū A.Gorbunovs vēl noraidīja jebkuru frontes dibināšanas ideju. LKP CK Galvenais sekretārs Mežparks estrādē, visas tautas Manifestācijā 1988.gada 7.oktobrī saka, ka neko sliktu latviešu tautai neesot darījis, bet vēsturnieks Gatis Krūmiņš ir atradis dokumentu, kas liecina pavisam ko citu – viņš raksta: “Mūsu pašu Jānis Vagris ir uzrakstījis ļoti precīzu, izsmeltošu dokumentu uz Maksavu, kompartijas vadībai, kurā viņš ziņo, ka Tautas Fronte ir bīstama organizācija, ka viņa kā alternatīva partija sāk pretendēt, izvirzīt savus kandidātus un nākotnē var pacelt jautājumu par izstāšanos no Padomju Savienības.” Latvijas reformkomunisti vēl ilgi nevarēja izrunāt vārdu Neatkarība, bet komunistu šefs jau bija uztraucies. Kā redzam no dzīves, tad tikai jau uz vasaras beigām Latvijas komunisti acīmredzot saņēma signālus no Kremļa, ka taču ģenerālsekretārs M.Gorbačovs jāatbalsta, un tikai tad viņi sarosījās. Nevajadzētu aizmirst, ka Latvijas komunistiskā partija jau nebija Lietuvas komunistu partija, bet tieši izcēlās ar stagnātiskumu. Jā, tikai uz rudens pusi, tad gan jau LKP CK un VDK gribēja gan uzsākt savas atbalsta kustības organizēšanu Latvijā. Atceros, ka komjaunietim Baideskalnam bija pat dots uzdevums to saorganizēt, bet viņiem komunistu-komjauniešu fronte nesanāca. LKP CK un VDK pieņēma sevi glābjošu lēmumu – nav ko ar mums cīnīties, lai tik dibinās, mēs – komunisti pēc tam to vienkārši pārņemsim, gan to kontrolējot, gan ieliekot savus cilvēkus, gan programmu novirzot pareizajā gultnē. Turklāt, ja dibinātāji būs konkrēti cilvēki nevis kompartija, tad tauta noticēs LTF. Piesegties ar nacionālistiem viņiem bija pat ļoti izdevīgi un vajadzīgi. Sākot jau ar programmas grupas izveidošanu, LTF dibināšanu, pirmo LTF valdi, pēc tam Otro LTF kongresu, par nožēlu latviešu tautai, komunisti arīdzan pamazām paveica LTF pilnīgu pārņemšanu. Kas notika LKP CK es zināju no Jāņa Rukšāna, jo viņam bija savs “stukačs” LKP CK sekretāra J.Oherina personā. Oherins atreferēja Jānim un Jānis man, tā

mēs zinājām, kas tur notiek, nebija jau tā, ka mēs pilnīgā tumsā dzīvojam. Viņi vēl tagad nezina, ka mēs to zinājām, tikai ar šo rakstu es šo faktu publiskoju. Komunisti sāka steigšus organizēt atbalstu Gorbačovam, es savukārt steidzināju Rukšānu un Avotiņu, ka mums “jāiet ārā” ar dibināšanu, ka vairāk atlikt nav iespējams, citādi komjaunieši mūs apsteigs. Mūsu iznākšana kavējās, un tas man ļoti, ļoti nepatika.

Otrais mīts – par personām, kuras organizēja un dibināja LTF. Google vikipēdijas vietnē “Latvijas Tautas fronte” (nezinu, kurš to rakstījis) ir pareizi rakstīts: “LTF tika izveidota pēc privātpersonu grupas – [Valdis Šteins](#), [Viktors Avotiņš](#) un [Jānis Rukšāns](#), iniciatīvas un dibināta 1988. gada 8. oktobrī jau kā masveida organizācija “[pārbūves](#)” (t.s. “[perestroikas](#)”) nevalstiskam atbalstam”. Nodomāju – kāds beidzot ir patiesību uzrakstījis. Kā jau sākumā minēju, es esmu aculiecinieks un pats LTF organizators, tāpēc par jebkuru augstākās vadības tautfrontieti varu pateikt, kad un kādos apstākļos viņš parādījās LTF rindās. Parādīšanās laiku var cieši sasaistīt ar politiskās drošības jeb es nosauktu “izteikties atļaušanas laiku”. Par LTF tēvu dažkārt tiek saukts Jānis Peters, lai gan pie LTF rašanās viņam nav nekāda sakara, tāpat kā Dainim Īvānam, es viņu nepazīnu un viņi šajā sākotnējā periodā nebija starp mums. Viņi abi parādījās tikai rudenī – Peters, kad piešķīra mums A.Upīša kabinetu Rakstnieku Savienībā un sasauca dažādo kustību organizatorisko sēdi, bet D. Īvāns – kad Peters viņu, ar mums pilnīgi nesaskaņoti, izsauca par LTF priekšsēdētāju Pirmajā kongresā. Jānis Škapars tajā laikā atpūtās savā Gaujas mājiņā, meditēdams par saviem nedarbiem Latvijas galvenā cenzora amatā. Sandra Kalniete vārdīja kafiju Džemmai Skulmei un veica valsts gleznu pasūtījums saviem izredzētajiem māksliniekiem. Ivars Godmanis šiverēja pa Austriju un tikai pēc gada ieradās Latvijā, par Jāni Stradiņu zināju tikai to, ka tāds kaut kur ZA strādā. Nevienam no šiem cilvēkiem pat tuvumā nebija pie LTF rašanās un tās sākotnējā etapā – **visi viņi ir Otrā ešelona cilvēki.** Kas attiecas uz J.Stradiņu, A.Varoslavānu un vēl dažiem zinātniekiem, universitātes pasniedzējiem, māksliniekiem, rakstniekiem, tad viņu nopelns ir tas, ka viņi popularizēja mūsu LTF, lai arī paši tās darbībā nepiedalījās.

Bet, kas attiecas uz Otrā ešelona tautfrontiešiem, tad mēs, nacionālisti, visu laiku cīnījāmies ar viņiem par patiesu latviešu atmodu, vai faktiski – kā parādīja vēsture, viņi cīnījās pret mums, viņi cīnījās par padomju varu ar jaunu seju, viņi nespēja nokāpt no Perestroikas sliekšņiem uz nacionālas valsts ceļu. Viņu cīņa **tajā laikā** bija par *de-facto* padomju varas saglabāšanu. Viņi radīja, dažs gribot, cits varbūt negribot, **visus apstākļus** antihumānā un pret tautu vērsta neoliberalisma un kriminālā nomenklatūras kapitalisma uzvarai Latvijā. Ar viņu vistiešāko līdzdalību nomainījās valsts īpašuma (tautas kopīpašuma) īpašnieks. Daži pat kapeiku paši nedabūja no plēsoņu laupījuma, kad tas kļuva par viņu pārstāvētās un aizstāvētās nomenklatūras īpašumu. Visi šie pieminētie cilvēki parādījās LTF un uz politiskās skatuves tikai pēc tiem slepenajiem LKP CK lēmumiem, ka vajag iesaistīties tautas kustībās Gorbačova atbalstam.

Man jāsaka, ka vieni vai otri reformkomunisti- gorbačovieši bija baltā ķēvē visu šo laiku, un tagad jau viņu mantinieki jāpē ar baltās ķēves kumeļiem, kuriem ir plēsoņu zaļās acis. Komunistu laikos bija atsevišķa šķira vai, teiksim, kārtā – nomenklatūra, pat laukos bija tā saucamais “lauku krējums”, kur centrālo vietu ieņēma sarkanais barons ar savu kliķīti, tagad atkal ir izveidojusies sava, iepriekšējā režīma mantinieku – neoliberalistu

kārta (nelegitīmi bagātie), kuru barošanās avots un labklājības izcelsmes pamatā ir šis kriminālais nomenklatūras kapitāls.

Par LTF dibināšanu – Kur, Kā un Kad tā iesākās. Ja īsumā, tad jāsaka, ka iesākās pie mana vecvectēva rakstāmgalda, pie kura, šis rindas rakstot, es sēžu arī tagad. Tas bija 1988.gada 5.maijā. Un beidzās arī pie šī galda 1993.gada maijā, kad es uzrakstīju kārtējo pieprasījumu par Godmaņa valdības demisiju, jo es uzskatīju, ka tas, ko dara LTF ielikta Godmaņa valdība pret latviešu tautu, ir jāpārtrauc, jāpārtrauc tās valdīšana. Līdz ar to LTF dzīves aplis noslēdzās. Varēju neiziet no istabas. 2012.gadā uzrakstīju jaunu stratēģisko uzdevumu pārskatu – latviešu tautas garīgās Atmodas programmu, kura publicēta žurnālā “Zintnieks”, sākot no šī gada Pirmā numura. Termins “FRONTE” nav mans, to es paņēmu no russkiju publicista Nuikina. Punktu manai klusēšanai Nuikins toreiz pielika ar savu rakstu “Literaturnaja gazeta” 1988.gada maija sākumā. Ar to viss sākās, es tajā pat dienā, 5.maijā uzrakstīju Paziņojumu un nelielu programmu ar nepieciešamajiem darbiem, kas būtu jādara valsts mērogā. Atļāvos tādu visatļautību. Mums Ģeogrāfijas fakultātē bija paredzēta katedras sēde, kurā es nolasīju šo Paziņojumu. Veicām dažus papildinājumus un oficiāli ar katedras sēdi to apstiprinājām. Es gribēju, lai šo Paziņojumu pieņem arī otra katedra – Ekonomiskās ģeogrāfijas, bet tā atteicās. Gribēju fakultātes mērogā – arī tas neizdevās. Vienu diennakti Paziņojums nostāvēja pie ziņojumu dēļa fakultātes gaitenī un man teica, ka partijas sekretārs esot to norāvis. Es zināju, ka gatavojas Latvijas PSR Rakstnieku savienības paplašinātais plēnums 1988.gada 1.jūnijā, un tad es naivi ar katedras paziņojumu devos pie Jāņa Petera, kurš neko negribēja i dzirdēt par kaut kādu fronti. Viņš “nobīdīja” mani pie krimiromānista Kolberģa, kurš vācot visādas darbaļaužu vēstules. Tā es galvu nokāris un satriekts devos projām no Rakstnieku savienības, bet uz kāpnēm nejauši satiku jauno talantīgo dzejnieku Guntaru Godiņu. Pasūdzējos par savu neveiksmi, ka šajā cietoksnī neviens neko negrib dzirdēt par frontēm. Godiņš saka – bet nāc pie Rukšāna un Avotiņa, viņi ceturtdienās nāk kopā. Nākošajā ceturtdienā biju klāt pie abiem vīriem. Rukšānu Jānis pagrāba grieznes un mans paziņojums – īsā programma – iegūlās viens pret vienu lielākā programmā – Atklātā vēstulē varas struktūrām. Sākotnēji vienojāmies, ka fronti vajadzētu saukt par Tautas Demokrātisko fronti. Tā arī iesākās mūsu sadarbība, kura noveda pie milzīgās Latvijas Tautas frontes ar 240 000 biedriem. Nākošais etaps bija Atklātās vēstules – pirmās LTF programmas parakstīšana. To parakstīja 17 inteliģences pārstāvji, kuri nenobijās – galvenokārt Avotiņam un Rukšānam pazīstami cilvēki. Astonpadsimtais bija Valdis Turins, bet viņš negribēja “bojāt” sarakstu. Tā arī radās **17 inteliģences pārstāvju izgājiens**. 26.maijā, manā dzimšanas dienā, es uz to parakstījos ar pilnu apziņu, ka jebkuru nakti tagad mūs var paņemt ciet un uz austrumiem vai rietumiem kā helsinkiešus nosūtīt. Es, toreiz parakstoties, biju gatavs arestam, un faktiski gaidīju to, arī ģimene bija gatava, ka tas var notikt jebkurā brīdī. Man jau paziņoja, ka 11 no šiem 17 esam ģenerālprokurora J. Dzenīša “melnajā maisā”. Tāds maiss bija, un es biju to 11 sarakstā. Es nezinu, kuri 6 no 17 nebija, bet viņi paši gan to noteikti zina.

Viktora Avotiņa uzdevums bija šo mūsu Atklāto vēstuli – programmu nolasīt Latvijas PSR Rakstnieku savienības paplašinātajā plēnumā 1988.gada 1.jūnijā, jo nevienam citam tas nebija iespējams. Viktors nolasīja gan, bet nekas nenotika. Tas bija kā tukšs šāviens gaisā, nebija nekādas atskaņas. Plēnums varbūt radīja pacēlumu tautā, bet tautas frontes

dibināšanu un organizēšanu tas neietekmēja. Mēs bijām gaidījuši atbalstu šajā plēnumā, bet tādu nesaņēmām. Plēnumam nebija nekādas nozīmības Tautas frontes veidošanā un es katrā ziņā biju ļoti neapmierināts.

Nākošais vasaras etaps pagāja “augšnes sagatavošanai” un parakstu vākšanā, un jaunu paziņojumu gatavošanā. Tā mēs visu vasaru meklējām drošminiekus un “nodevējus” komunistu rindās, tā es toreis saucu komunistus, kuri bija gatavi nodot komunistu lietu. Tā kā Jānis Rukšāns bija žurnāla “Dārzs un Drava” galvenais redactors, tad necilais dārzkopju žurnāls kļuva par mūsu galveno publisko ruporu. Daudzi cilvēki sāka sūtīt atbalsta vēstules uz tā redakciju. Atceros akadēmiķa Jāņa Freimaņa vēstulītes par fronti, un nolēmām arī viņu iesaistīt frontes dibināšanā. Vasaras beigās jau bijām sasnieguši zināmu publicitāti un varējām pāriet pie nākošā uzdevuma –frontes programmas un dibināšanas dokumentu izstrādāšanas. Iesākās trešais etaps –programmas grupas izveidošana un pašas programmas izstrādāšana. Viktors Avotiņš beidzot sasauca kopā pirmo programmas grupu un lielākā daļa cilvēku šajā grupā bija viņa ataicinātie. Viena no pirmajām māksliniecēm, kurai nebija bailes, un kura piekrita parakstīties zem viena no uzsaukumiem, bija Džemma Skulme. Viņa bija tik drosmīga, ka iedeva arī telpas, kur mums visi tikties –Mākslinieku savienībā, kura atradās Kr.Barona ielā. Tur viņai bija sekretāre Sandra Kalniete, kura tādējādi pilnīgi nejauši nonāca mūsu pulciņā un vēlāk kļuva par lielo **izkomandieri**. Ja mēs būtu atraduši citu satikšanās vietu, tad arī S. Kalnietes frontes vadībā nebūtu. *Toreiz šīs telpas mums bija ļoti nepieciešamas kā satikšanās vieta, bet, raugoties no šodienas, tā bija milzu kļūda, ka mēs aizgājām uz tām telpām, bet vēl lielāka kļūda bija, ka mēs pārcēlāmies uz Rakstnieku Savienības telpām. Šīm telpām līdzī kā bezmaksas pielikums nāca “peteri”, “škapari”, “vulfsoni”, “kalnietes” un visi pārējie reformkomunisti, kurus LKP CK un VDK tik intensīvi iesaistīja LTF pārņemšanā. Protams, ne jau telpas mūs glābtu no reformkomunistu uzbrauciena, būtu citi “škapari” un citas “kalnietes” jeb “ēlertes”, bet katrā ziņā nacionālais virziens LTF būtu saglabājies un nenotiktu šī, gandrīz totālā, LTF pārņemšana.*

Sākotnējā LTF programmas grupa, lielākā vai mazākā sastāvā, bija arī LTF vadība visu tās pastāvēšanas laiku līdz LTF II Kongresam. Paralēli mūsu darbam pie LTF pamatdokumentiem, visā Latvijā notika LTF organizāciju pašdibināšanās. Es gribētu uzsvērt tieši šo tautas fantastisko pašorganizēšanos. Mēs nedevām nekādus norādījumus un nekādas centra komandas. Daudzviet tie aktīvākie uz vietām izrādījās tieši komunisti, vietām LTF organizēja LKP CK, bet ne visur, vietām bija drīzāk izbēdzēji no Sarkanās mājas, nevis tās ieliktie par LTF vietējiem organizatoriem. Es, protams, nevaru to apgalvot par visām Latvijas LTF atbalsta grupām, bet vismaz visur tur, kur es braukāju apkārt pa Latviju uzstādamies, it sevišķi Madonas rajonā, visur komunisti mani sagaidīja ar “sekumiem”, pilnīgi visur, pat apkārtraksti pret mani bija no LKP CK izsūtīti. Ar aplausiem un ovācijām mani sagaidīja tikai Dānijā un Norvēģijā, kad es tur nokļuvu pēc “dzelzs aizskara” pacelšanas, Kopenhāgenā dāņi pat aizlūgumu noturēja. Ja tagad tauta varētu šādi pašorganizēties un izveidot savas pašu-valdības, kā toreiz LTF nodaļas vai Pilsoņu komitejas, tad novadu un pilsētu despotiju –vietvaldību un patvaldību vietā Latvija pārvērstos par vienu no pirmajām tautvaldības valstīm Pasaulē. Tad Latvijas valsti vadītu tautas pašvaldība, nevis kliķe ar nosaukumu “Koalīcijas padome”.

Pirmais LTF kongress. Tā gatavošana bija traks laiks – vēstules, ieteikumi, vēlējumi nāca simtiem, bet izlasījām visus. Iekšējie strīdi par dažādiem programmas jautājumiem bija milzīgi. Atceros, ka es pastāvēju uz kolhozu likvidēšanu, taču daudzi to negribēja, varbūt baidījās. Tā kā programmas grupā bija jau klāt vairāki komunisti, tad jau toreiz notika mūžīgi strīdi un izveidojās iekšējā fronte. Paša Kongresa norises beigu daļas vadību uzurpēja J.Peters, lai gan nebija LTF kongresa organizators. Es biju ārkārtīgi pārsteigts, kad viņš pats ieņēma vietu pie prezidija galda, jo kongresu vajadzēja vadīt mums – darba grupas dalībniekiem, tas bija mūsu kongress. Un tautai radās iespaids, ka to LTF organizēšanu ir vadījis LKP CK loceklis J.Peters, bet tā tas nebija. Viss, ko viņš bija izdarījis – iedevis mums telpas un novadījis dažādo tautas organizāciju (topošās LTF iniciatīvas grupas, LNNK, Helsinkiešu, un citu) kopsapulci. Es saprotu, ka, strādājot Rakstnieku savienības telpās, mēs bijām visu Orgānu kontrolē, bet toreiz tas nebūt nenozīmēja, ka viņi mūs vadīja. Varbūt starp mums esošos reformkomunistus kāds arī vadīja, bet, lai mani vadītu kāds komunist –tas vispār bija absurds, neiespējams variants, to labi zina visi no bijušās LTF vadības!

Pēc Pirmā LTF kongresa šī iekšējā fronte starp reformkomunistiem un nacionālistiem vēl vairāk pastiprinājās, un tā pastāv vēl līdz pat šodienai. Valdes sēdēs mēs pat sēdējām katrs savā galda pusē, kā to labi aprakstīja J. Kaijaka un T.Čaladze Informatīvajā biļetenā. Reformkomunisti vienā pusē galdam – Škapars, Īvāns, Kalniete (interesanti, ka viņa nebija komunistu partijas biedrene, bet bija pārliecinātāka komuniste par pašiem komunistiem), nacionālisti – Šteins, Berklāvs, Rukšāns, Rubenis, otrā pusē. Es labi atceros, ka vienā sēdē apspriedām jautājumu par okupāciju – tad galda reformkomunistu puse vārdu **okupācija** pat izrunāt nevarēja. Latvijas okupācijas faktu pat Saeima apstiprināja tikai deviņdesmito gadu vidū.

LTF vēsturi raksturo 5 likteņnozīmīgi apvērsumi. Likteņnozīmīgi tieši visai latviešu tautai.

Pirmais apvērsums – kursa maiņa no nacionālisma uz kosmopolītismu. LTF vadīja Valdes priekšsēdētājs, bet LTF priekšsēdētājam bija tikai reprezentācijas funkcijas. Visu darīja valdes priekšsēdētājs un no viņa bija atkarīgs LTF kuģa kurss – kurp tā virzīsies. Sākumā LTF priekšsēdētāju valde ievēlēja uz vienu mēnesi. Kā pirmais bija Škapars, tad Klotiņš, bet pēc tam nolēmām, ka tā nevar turpināt, jo mēneša laikā neko nevarēja izdarīt, un ievēlēja mani kā pirmo pastāvīgo valdes priekšsēdētāju. Mans LTF kurss kā nacionālistam bija skaidrs, un tas galīgi nesakrita ar reformkomunistu centieniem. Līdz aprīlim faktiski es vadīju visu LTF un tās darbību, organizēju komitejas utt. **Tas bija laiks, kad mēs abi ar Daini Īvānu ļoti labi sastrādājāmies un pelēko kardinālu Škaparu Jāni neklausījām. No padomju varas puses šādai neatkarībai bija jāpieliek punkts, un tad, kad no Kanādas radiem atgriezās S. Kalniete, tad arī visas politiskās intrigas sākās.** Mans laiks bija skaitīts, un par valdes priekšsēdētāju 1989.g. aprīlī ielika Latvijas Valsts Universitātes komunistiskās partijas Ideoloģisko sekretāru Pēteri Laķi (partijas boss LVU bija A.Endziņš), kurš gadu iepriekš pulcēšanos pie Brīvības pieminekļa bija komentējis kā kādu psihopātu saietu (TV droši vien šie komentāri ir saglabājušies), tāpat kā marksisma-ļeņinisma pasniedzējs Indulis Bērziņš komentēja “Vilkačus” divās sērijās (VDK filmiņa par latviešu spiegiem no Zviedrijas). Pēc tam es

nevarēju TV arhīvā tos atrast, tik labi komunisti savus nedarbus ņēma arā no arhīviem. Gorbunovs, piemēram, personīgi komandēja brīvības cīnītāju izdzenāšanu pie Brīvības pieminekļa 1987.gadā. To man pastāstīja VDK virsnieks, kurš atradās tajā pat istabā Gorbunovam aiz muguras. Čekistu novērošanas un komandštābs atradās virs veikala “Orbīta”, iepretī Brīvības piemineklim.

Tas, ka mani noņēma no valdes priekšsēdētāja amata – **tā nav vienkārši personas nomaiņa. Ak, Dievs, kas tur nu liels, Šteinu nomainīja ar Laķi. Nē, tā bija LTF kursa nomaiņa, jo Šteins pārstāvēja latvietību un nacionālistus, bet Laķis – komunistus, kompartijas ideoloģiskos darbiniekus, savējos reformkomunistus.** P.Laķa izskatā viņi atrada ļoti paklausīgu personu, un **LTF aizgāja pa padomju varas kosmopolītisko taku.** Vēl viena iezīme – es biju pret Gorbačovu, jo bija pilnīgi skaidrs, ka viņš mums nekad nedos neatkarību, bet visi, atkārtoju – VISI reformkomunisti LTF bija **par Gorbačovu.** Visi viņi bija gorbačovieši. Visiem pa priekšu, protams, soļoja Vulfsons, kurš pēc tikšanās ar Gorbačovu, divas ar pusi stundas mums centās “ieborēt”, ka Latvijai neatkarību nekad nerasniegt tāpat kā Dullam Daukam apvārsni.

Šī iekšējās frontes līnija vijas cauri visai LTF vēsturei. Īvāns – tas nozīmēja – kosmopolītisms un internacionālisms, un aiz viņa bija Vulfsons, Kosteņecka, Dozorcevs un latviešu internacionālisti Škapars, Kalniete. Bet Šteins – Berklāvs, tas nozīmēja nacionālisms, latvisms un, kā jau rakstīju, šī fronte pastāv līdz šodienai, lai arī kādu komuflāžas ģērbu viņi neuzvilktu.

Otrais apvērsums – Otrais LTF kongress. To sarīkoja J.Škapars un S.Kalniete. Delegātus uz kongresu vajadzēja izvirzīt no LTF biedru kopām, nodaļām. Bet tas nenotika, delegātus neizvirzīja, bet S. Kalniete un J. Škapars deva norādes, kuri „jāievēl” kā kongresa delegāti. Cik nodaļas viņi paguva apstrādāt, to nevaru pateikt, bet viņu cilvēku izrādījās liels pārsvars. Kā es to zinu? Man ir liecinieki, kuri saņēma šādus rīkojumus. Kongresa laikā visi delegāti sašķēlās divās lielās grupās un nacionālais spārns pat „nobalsoja ar kājām” (pametām zāli), kā toreiz rakstīja žurnālisti. Skaidri bija redzami saorganizētie delegāti un nesaorganizētie. Kāpēc tas komunistiem bija nepieciešams? Tāpēc, ka reformkomunistiem bija pilnībā jāuzvar Otrajā kongresā un jāpārņem LTF. Pretī reformkomunistiem nacionāli noskaņotie tautfrontnieki izvirzīja Imantu Kalniņu par LTF priekšsēdētāju un mani – par valdes priekšsēdētāju. Mēs abi ar Imku bijām iedomājušies nostāties pretī Dainim Īvānam un Ivaram Godmanim, bet, tā kā delegāti bija saorganizēti, tad mēs abi arī zaudējām. I.Godmanis, kā jau rakstīju, vispār nedzīvoja Latvijā un nesen kā bija atgriezies no darbošanās Austrijā. Galvenais - mēs abi ar Imantu Kalniņu ne jau vienkārši zaudējām, zaudēja LTF nacionālais spārns un iestājās visaptveroši reformkomunistu laiki. Viņiem tas bija ļoti svarīgi, jo bija jāgatavojas vēlēšanām – varas pārņemšanai, un visur, visos vēlēšanu apgabalos bija jāsaliek “gaišie komunisti”. Pat pret mani un Eduardu Berklāvu mūsu vēlēšanu apgabalos Madonas rajonā bija nolikti komunisti, kuri tikko kā bija iestājušies vietējā LTF nodaļā. Blakus apgabalos, kur startēja reformkomunisti J.Gavars, P. Krūgaļauzs, un daudzos citos, kuros balotējās no centra ielikti komunisti, pret viņiem neviens cits tautfrontietis netika ielikts. Mani uz Ērgļu vēlēšanu apgabalu neviens no Centra nenosūtīja, ērgļenieši paši mani uzaicināja. A.Gorbunovs tā arī nekad neiestājās LTF. I.Godmanis sagatavoja vēlēšanu

sarakstus, t.i., sagatavoja komunistu ievēlēšanu AP. Šteins nozīmēja – nacionālisti Berklāvs, Rukšāns, I. Kalniņš. Es biju kā skabarga padomju varai, kā AP deputāts Ziedonis Ziediņš par mani teica – tu esi kā nezāle padomju dārzā, kuru nevar izravēt – ataug un ataug. Bet es zināju, ka aiz mums ir latviešu nacionālā inteliģence.

Šis **Neredzamās Barikādes jeb Neredzamā fronte** pastāv vēl šodien. **Kongress pēc būtības bija nelikumīgs.** Pēc 2 kongresa valdīja „Lielais piecinieks”, kā viņi sevi sauca. Līdz ar II kongresu LTF ieradās daudzi kā es sauca „3. ešelona cilvēki”, kuri jau pēc tam kļuva par dažāda ranga deputātiem un izpilddirektoriem, bet nacionālistu skaits saruka aizvien vairāk un vairāk. Ļoti nedemokrātiska bija arī Domes sēde pēc kongresa (17.10.1989), kurā I.Godmanis, būdams valdes priekšsēdētājs, faktiski vienpersonīgi nominēja valdes locekļus no izvirzītajiem kandidātiem, jo valdē esot jābūt paklausīgiem locekļiem, nevis tādiem, kuri uzstāsies pret priekšsēdētāju. Tā kā Domē vairākums jau bija no specsarakstiem savēlēti, tad viņi, protams, nobalsoja par I.Godmaņa reklamētajiem kandidātiem.

Trešais apvērsums jeb, pareizāk būtu teikt – nodevība. LNNK 2.ārkārtas kongresā 1989.g. 28.-29. maijā es paziņoju par LTF kursu uz neatkarīgu valsti, lai gan visa pārējā LTF vadība bija pret šo neatkarības ceļu. Paziņojums bija kā bumba LTF reformkomunistu perēklī, kuri nevarēja izrunāt vārdus neatkarība un okupācija. Jaunā LTF vadība nekavējoties sasauca valdes sēdi un 1989.gada 31.maijā pieņēma tikai **tizlu Aicinājumu** apspriešanai – vai Latvijai vispār vajag neatkarību?! Tā bija nodevība pēc tam, kad es LNNK kongresā kā oficiālais LTF runasvīrs biju paziņojis, ka LTF ir par Latvijas neatkarību. Austris Grasis Abrenē arī bija sarīkojis lielu semināru par Latvijas neatkarību, bet Pēteris Laķis un Jānis Freimanis kļiedza, ka mums LTF programmā neatkarība nav paredzēta un draudēja izrēķināties ar Jāni Mellēnu, kurš tajā brīdī izteicās, ka arī LTF ir jāprasa neatkarība. Man viņi neuzdrošinājās draudēt. Austris Grasis to labi atceras! Jā, es teicu, mums programmā tas nav rakstīts, bet politiskā situācija ir tāda, ka mēs esam sākuši iet pārāk sīkiem soliņiem savās prasībās. Vasaras vidū LTF reformkomunisti sarīkoja plašu tautas mītiņu par suverenitāti. Toreiz teicu, ka nevis par suverenitātes paplašināšanu mums jārunā, bet gan par neatkarību, bet tā brīža valdes vadība bija pret neatkarības lozunga izvirzīšanu. Es uzskatīju, ka mums ir jāmaina taktika un jāuzsāk cīņa par Latvijas neatkarību. Iespēju es saskatīju Latvijas sociāldemokrātiskajā strādnieku partijā – LSDSP. 1989.gada sākumā VDK pacēla Dzelzs aizkaru un tas deva mums iespēju apmeklēt LTF atbalsta grupu Zviedrijā. Pēc tikšanās ar Bruno Kalniņu, Sociālistiskās Internacionāles Goda priekšsēdētāju, es slepeni iestājos LSDSP. Ārzemēs pastāvošā LSDSP Ārzemju komiteja ar Bruno Kalniņu priekšgalā bija ļoti strikta pretpadomju organizācija un šajā aspektā pilnībā atbilda maniem uzskatiem. Pēc LTF jaunās reformkomunistu valdes atteikšanās pāriet uz neatkarības platformu, es nolēmu nodibināt Latvijā LSDSP un patiesi – kādu laiku visā PSRS pastāvēja divas politiskas partijas – LSDSP un PSKP. Atšķirībā no LTF, LSDSP jau bija politiska organizācija un spēcīgs ierocis cīņā pret komunistiem. Tā viskategoriskāk iestājās par Latvijas okupācijas un aneksijas pārtraukšanu un par Latvijas dekolonizāciju. LSDSP bija ļoti antikomunistiska organizācija. Man toreiz bija fantastiska komanda: Pauls Butlers, Normunds Beļskis, Egils Baldzēns, Egils Griķis. Pēc gada arī LSDSP notika bijušo

reformkomunistu, viņu līdzskrējēju un čekas aģentu apvērsums, un pēc tā mēs visi aizgājām no LSDSP.

M. Gorbačovam jau toreiz vajadzēja sociāldemokrātus, jo viņš gribēja visu PSKP pasludināt par sociāldemokrātisku partiju. Man bija slepena tikšanās ar Hansu Košniku, vienu no Vācijas un visas Sociālistiskās Internacionāles vadītājiem par šo slepeno plānu. Gorbačovam to izdevās arī realizēt, tikai kādus 10 gadus vēlāk. Bet toreiz M. Gorbačova apvērsums izdevās tikai Latvijā. LKP (Latvijas Komunistu partijai) bija jāpārtop un tā pārtapa par Sociāldemokrātisku partiju. Es un mani domu biedri, mēs negribējām piedalīties šajā pārvērtībā, jo bija gaidāma masveida komunistu pārtapšana par sociāldemokrātiem, kā, piemēram, Dinevičs no sīkkomunista kļuva par sociāldemokrātu. Mēs kādu laiku noturējām šo spiedienu. Kad mēs izmetām pārbēgušos komunistus – visus “dinēvičus” no sociāldemokrātiem, kas tik tad notika! Kas pār mums gāzās, pat starptautiski! Mūs aizsauca skaidroties uz Zviedriju un Vāciju, mūs neatjaunoja Sociālistiskā Internacionālē, pilnīgi nobloķēja ar vienu vienīgu kategorisku prasību – lai mēs reformkomunistus uzņemam atpakaļ partijā. Otrajā LSDSP kongresā par partijas vadītāju iecēla slaveno tulkotāju un dzejnieku konformistu Uldi Bērziņu, pēc tam viņu pašu nobīdīja malā un komunisti uzgavilēja sociāldemokrātu partijā. Pēc komunistu un sociāldemokrātu apvienošanās par sociāldemokrātu vadoni kļuva komunisti J. Bojārs. Gorbačova sapnis realizējās Latvijā.

Ceturtais apvērsums – LTF “brīvprātīgi” atsakās no varas – LPSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs A. Gorbunovs un LPSR Augstākās Padomes Prezidija sekretārs I. Daudišs paliek savās vietās. 1990. gada 2. maijā mēs, jaunievlētie Latvijas Tautas frontes Augstākās Padomes deputāti, sanācām uz savas frakcijas sēdi, kurā izveidojām Augstākās Padomes vadību un nobalsojām par AP virsvadību, pirmo valsts Ministru kabinetu. Pēc dažām dienām, t.i., 4. maijā mēs faktiski tikai publiskojām un „juridiskojām” šo Latvijas Zinātņu Akadēmijas telpās pieņemto lēmumu. Viss būtu skaisti, tikai šajā sēdē notika kaut kas mani šokējošs, proti – man par lielu pārsteigumu man blakus sēdošais Dainis Īvāns atteicās no AP priekšsēdētāja amata un atbalstīja A. Gorbunova kandidatūru, kā rezultātā par jaunās AP Prezidija priekšsēdētāju ievēlēja A. Gorbunu (bijušo LKP Ideoloģisko sekretāru!), bet par AP Prezidija sekretāru I. Daudišu (bij. Rīgas pilsētas LKP pirmo sekretāru). BET viņi tajā brīdī bija komunistiskās LPSR AP priekšsēdētājs (A. Gorbunovs) un attiecīgi prezidija sekretārs (I. Daudišs). Es biju starp tiem sešiem deputātiem, kuri balsoja pret šīm kandidatūrām, jo mēs taču bijām uzvarējuši vēlēšanās, bet varu nodevām atpakaļ mūsu „ruļevoi” -

Komunistiskās partijas izcilniekiem. Kāpēc tas tā notika? Es kā viens no LTF dibinātājiem par šo gaidāmo „apvērsumu” nebiju informēts, un pat vēl tagad Dainis man neatklāj, kāpēc un kā tas varēja notikt. Uzskatu, ka tas arī bija BEIGU sākums šodienas valsts kraham, jo pēc tam pasludinātā neolibēralisma ēnā sākās plēsonīgā de-civilizācija ar prihvātizāciju un visu pārējo iznīcību - sākās šodienas Beigas.

Kad jau strādājām kā deputāti, D. Īvāns atkal atteicās no vadošā amata, tas ir, AP Prezidija priekšsēdētāja vietnieka posteņa un viņa vietā veikli iebalsoja Valdi Birkavu. Es ievēroju, ka Birkavs jau savlaicīgi tika gatavots šim amatam, jo labu laiku iepriekš masu manipulācijas līdzekļos parādījās slavinoši raksti par viņu.

Piektais apvērsums – Latviešu Trimdas virsvadības nodevība. Latviešu traģēdija bija ne tikai izsūtīšana uz Sibīriju, bet arī vairāku simtu tūkstošu bēgšana uz Rietumiem, jo tuvojās otrā (1944-45.g.) padomju okupācija. Trimdā bija izveidojušās daudzas ļoti spēcīgas politiskas un kultūras organizācijas, kuras sargāja Latvijas neatkarības statusu un palīdzēja uzturēt okupācijas neatzīšanas doktrīnu. Paldies viņiem par to! Pasaules Brīvo Latviešu Apvienība bija virsorganizācija visām šīm trimdas organizācijām. Visu šo organizāciju politiskā nostāja bija krasi antikomunistiska, ļoti nacionāla. Mēs, latvieši Latvijā, uz viņiem skatījāmies kā brīviem cilvēkiem – atbrīvotājiem un pat sapnī nevarējām iedomāties, ka viņi varētu nostāties komunistu pusē. Bet tas notika! Man bija izdevība tikties Vašingtonā ar PBLA priekšsēdi Gunāru Meierovicu. Mūsu tikšanos Vašingtonā noorganizēja Aristīds Lambergs, īsts latviešu patriots. Mēs trijatā divarpus stundas staigājām pa dambi netālu no viņa mājas un diskutējām par tālāko darbības stratēģiju. Gunārs Meierovics tajā brīdī nozīmēja visas latviešu trimdas virsvadību – kā nekā PBLA priekšsēdis, un ar lielu autoritāti. Mūsu sarunas centrālais jautājums faktiski bija – vai PBLA ies kopā ar nacionālistiem vai ar komunistiem. Nacionālisti dabūja „kurvīti”. Mēs visi latviešu nacionālisti bijām dziļi satriekti par tādu trimdas nodevību – sākotnēji viņi aizgāja kopā ar tandēmu Ivāns-Godmanis, bet pēc tam ar komunistu bruģēto „Latvijas ceļu”. Brāļi Pavlovski, kuri bija visnacionālāk noskaņoti, pēkšņi atradās komunistu ciešajos apskāvienos. Tas bija prātam neaptverams! Meierovics un pārējie trimdas vadoņi aizgāja kopā ar komunistiem un latviešu nacionālisti palika bez jēlkāda trimdas atbalsta, un tā tas ir līdz šodienai, kad trimdas latvieši atbalsta „Režīmu” (totalitārismu jau orveliski var saukt par vienotību). Es pēc tam vaicāju Meierovicam: „Gunār, kā ir kopā ar komunistiem vienā politiskā gultā?” Komunisti bija viņu „nopirkuši” ar solījumu, ka ieliks par prezidentu, bet tāpēc taču nebija jānodod visus trimdas laika uzturētos latviešu ideālus. Jāsaka, pēc tam, kad G. Meierovics bija iznests cauri, viņš, gods kam gods, man atvainojās par politisko tuvredzību, viņš teica: „Valdi tev bija taisnība par komunistiem”. Kādus gadus vēlāk labāka jau nebija arī it kā nacionālistu partija „Tēvzemei un Brīvībai” un tur esošie trimdas supernacionālisti, kā, piemēram, J.Sinkano Eiropas. Viņi ar vieglu sirdi iekļāvas pozīcijā kopā ar komunistiem un pagrāba savu Latvijas prihvatizācijas pīrāga gabalu. J.Sinka pilnīgi izvairījās no manis, lai nebūtu jātaisnojas, jo es allaž prasīju paskaidrojumus par Eiropas trimdas latviešu uzvedību – kur tad ir tā nacionālā Latvija, par kuru iestājās Anglijas, Vācijas, Zviedrijas stingrās pozīcijas latviešu vadoņi? Politbrigāde „Tēvzemei un Brīvībai” bija viena no galvenajām Latvijas prihvatizatorēm. Man pat kādreiz bija slepenais saraksts kā politbrigādes bija sadalījušas Latvijas tautsaimniecības nozares prihvatizēšanai un kariņi jau bija tikai laupījuma dēļ. Strīdi Saeimā bija vienkārši plēšanās, kā jau starp gangsteru grupējumiem. Salaupītā pārdale vienmēr ir ar upuriem. *(Nesūtiet atkal uz manām mājām aplaupītājus, man to sarakstu sen vairs nav, nav arī pārformēto čekistu sarakstu, sen tie visi ir iznīcināti, jo bija pārāk bīstami).*

Bet ne jau visi trimdas latvieši nostājās kopā ar komunistiem un prihvatizatoriem, bija arī izcili, varonīgi patrioti, kā Austris Grasis, Aristīds Lambergs, Laimonis un Ilze Embrekti, Romualds Muncis un daudzi citi, un arī ne jau visi trimdas latviešu jaunieši ir kosmopolīti un internacionālisti, kā daudzi apgalvo. Mums ir daudz latviešu patriotu, kā, piemēram, Māra Sīmane, Ivars Embreks un daudzi citi, bet diemžēl bija un

ir tādi, kuri iet kopsolī ar reformkomunistiem un viņu mantiniekiem, sorosiešiem un pat svešzemniekiem.

Latvijas valstiskuma iedīgļu rašanās un pieļautās kļūdas

Pirmā Lielā kļūda. Ja vēstures ratu varētu pagriezt atpakaļ, es, protams, būtu Pilsoņu Kongresā (PK) paziņojis par valsts varas pārņemšanu – pasludinātu neatkarīgu valsti. Es domāju, ka delegāti būtu mani atbalstījuši. PK sanāca 30.aprīlī, bet Augstākā Padome - tikai 4.maijā, līdz ar to, AP vairāk nebūtu ko paziņot, vai arī būtu ar varu jāvērsas pret Pilsoņu Kongresu un tā delegātiem. Bet PK mēs bijām vesela grupa Augstākās Padomes deputātu, tā ka ar to arestēšanu nebija nemaz tik vienkārši. Uz Pilsoņa Kongresa otro sesiju es biju sagatavojis Ministru kabineta projektu, bet diemžēl tas bija jau par vēlu, tas maz kādu interesēja.

Otrā Lielā kļūda. Pastāvēja visas iespējas AP un PK apvienošanai. Vajadzēja tomēr darīt visu, lai tie apvienotos – kā to izdarīja Igaunijā. Tad mēs būtu aizgājuši Igaunijas ceļu – un, iespējams, šodien būtu turpat, kur Igaunija.

Trešā Lielā kļūda (kas varbūt ir utopisks variants un par kļūdu to nevar uzskatīt) – Latvijas Republikas atjaunošana. Bet šo kļūdu vēl var labot un 1918.g. Latvijas Republiku var atjaunot, jo tā vēl līdz šim nav atjaunota. Tas būtu Lietuvas variants, mana drauga Landsbergā variants, jo viņi pilnībā atjaunoja Lietuvas Republiku, tās konstitūciju, un pēc tam pieņēma jaunu konstitūciju. No šodienas viedokļa raugoties, labi, ka toreiz to neizdarījām, jo tad šodienas vara būtu leģitīma. Tagad tā ir pašpasludināta vara un ar 18. Novembra Latvijas Republiku to saista nostalgija un vēsturiskas atmiņas, nevis konstitucionālā kontinuitāte.

Ceturtnā kļūda – Daudzpartiju sistēma. Svarīgs aspekts, ko es toreiz nenovērtēju, ir tas, ka nācijas vienotības kopapziņa tiek aizstāta ar partijas apziņu, kas rada vienaldzību pret savu nāciju un pat valsti. Politiskais partejiskums traucē nācijas garīgā pūra izveidošanu.

Diemžēl vai par laimi, tālākā dzīve mani noveda pie rūgtās atklāsmes, ka **politiskās partijas vispār nav vajadzīgas**. Tas ir tikai ierocis manipulācijai ar tautu. Daudzpartiju politiskā sistēma nevar tautu novest pie labklājības un laimīgas dzīves, tāpat kā nav iespējams, pat teorētiski, izveidot ideālu politisku partiju. Daudzpartiju sistēma ir viens no Dēmonkrātijas stūrakmeņiem un ietilpst „Skaldi un valdi” jeb „*divide at impera*” koncepcijā. Partiju vietā izveidojās „Politekonomisko brigāžu sindikāti”. Ja sākotnēji politiskās grupas vadīja tā saucamā „partijas kliķe”, tad tagad jau tikai tiek nozīmēti „brigadier”.

Piektā kļūda. Bruno Kalniņšgribēja, lai organizēju jaunas Satversmes sapulces sasaukšanu. Es toreiz iebildu, teicu, ka komunisti uzvarēs, ka es baidos sasaukt šādu sapulci. Tagad, pēc 25 gadiem, ņemot vērā šodienas situāciju, es pastāvu uz to, ka šāda Tautas satversmes sapulce ir jāsasauk, un esmu uzsācis darbu pie jaunas Tautas satversmes izstrādāšanas.

Svarīgs pagrieziens mūsu vēsturē un domāšanā bija Barikādes un šodienas

secinājumi par tām. Pirms pievērsties Barikāžu dienu notikumiem, izsaku visdziļāko pateicību visiem barikāžu dalībniekiem, kuri bezbailīgi un varonīgi šajās barikāžu dienās atradās uz barikādem, ļoti labi apzinoties, ka viņi ik brīdi riskē ar savām dzīvībām. Pateicos visiem cilvēkiem, kuri palīdzēja ar pārtiku kvēlošo ugunsgrūdu lokā mītošiem, un kuri ar sirdi un dvēseli bija kopā ar mums. Visaugstākos atzinības vārdus izsaku vīriem, kuri tieši apsargāja mūs, AP deputātus, kuri bija izveidojuši kaujas posteni pie AP ieejas durvīm. Viņi labi apzinājās – ja okupanti izārdīs barikādes, tad būs zaudēts pārvietošanās šķērslis, bet, ja kritīs AP padome, tad kritīs arī Latvijas neatkarība. Ja nolauptīs vai apšaus AP deputātus, tad nebūs vairs suverēnās varas nesēju Latvijā un svešvarai būs viegli pārņemt varas pozīcijas Latvijā.

Atgriežoties to dienu Barikāžu vēsturē, interesanti ir lasīt un uzzināt arvien jaunu informāciju par to dienu notikumiem, vēl jo vairāk tāpēc, ka pats tajos piedalījies no pirmās nakts līdz pēdējai dienai. Fiziskās Barikādes gan aizveda, bet garīgās pastāv vēl šodien.

Runājot par Barikādēm, ka tās fiziski jāceļ un, ka tauta jāsauc uz tām – šī lēmuma pieņemšanā es nepiedalījos, man pašam par to tikai paziņoja. Kad man naktī piezvanīja D.Īvāns, ka visi jāsauc uz barikādēm, es uzreiz biju pret tām. Barikādes jau varēja uzcelt, bet neapbruņoti cilvēki uz tām nedrīkstēja atrasties. Es nebūtu uzņēmis bezatbildību par simtiem cilvēku dzīvībām. Jo tā bija bezatbildība – simtiem cilvēku dzīvību pakļaušana iznīcināšanai – bija taču Sarkartvelo (Gruzijas), Azerbaidžānas un tikko notikušās Lietuvas asiņainā pieredze. Es pret to protestēju, bet LTF toreizējā vadība tādu lēmumu bija pieņēmusi un tas bija neatgriezenisks. Barikādes sāka celt strauji. Tā kā es biju arī viens no Pilsoņu Kongresa vadītājiem, tad vismaz Pilsoņu Kongress noprotēja. Faktiski jau bija tikai jāiznīcina Augstākās Padomes deputāti un nekādas varas jau vairs nebūtu. Es nepārspīlēju ar nāves briesmām, jo to labi parādīja Viļņas slaktiņš un pēc tam arī tas, kā pie ceļu barikādēm šāva omonieši. Es dzīvoju Vecmilgrāvī un vienreiz mani aizturēja pagriezienā no Jaunciema šosejas, bet viņiem nebija mūsu fotogrāfijas un tā acīmredzot vairāk bija cilvēku iebiedēšanas akcija.

Uzbrukums Iekšlietu ministrijai un šāvieni vīrs AP ēkas. Neilgi pirms uzbrukuma Iekšlietu Ministrijai es satiku A. Slapiņu, pāris vārdus apmijām, viņš kaut kur aiznesās filmēt. Būtu zinājis, nebūtu ļāvis viņam skriet uz Bastejkalnu. Tieši stundu pirms viņi uzbruka, es nobraucu pa Raiņa bulvāri gar Iekšlietu ministriju un prokuratūru, izbraukāju pašu centru un pa Aspāzijas bulvāri aizbraucu nolikt automašīnu individuālās mājas pagalmā pie kanāla, kur Kronvalda bulvāris šķērso Rīdzenes kanālu, jo piebraukt pie AP ēkas nekur nevarēja un bija arī bīstami, jo varēja viegli kļūt par mērķi. Pēc tam aizgāju līdz Bastejkalnam, līdz Doma baznīcai, kur vēl sastapu medicīniskās vienības Abava vadītāju Valdmani, un atgriezos AP ēkā. Manuprāt, tas bija kādu pusstundu pirms uzbrukuma. AP viss bija tukšs, AP vadītāju nebija un nebija arī neviena no prezidija locekļiem. Tikai augšā, kur atrodas priekšsēdētāja un prezidija telpas, bija daži deputāti. Mēs pavisam bijām seši, pamesti saplosīšanai. Es nezinu, kāpēc toreiz saskaitīju, bet secināju, ka esam palikuši tikai 6 deputāti. Noprasīju vēl, kur pārējie, kāpēc viņu nav. Iespējams, ka kādi vēl atradās komisijas mājā pāri ielai. Pēkšņi sākās šaušana, šāva no

automātiem ar trasējošām lodēm, jo spindza un šņāca, lodes lidoja tieši virs AP jumta. Nešāva pa sienu vai logiem, bet virs jumta. Man likās, ka šāvienu nāk no Jēkaba baznīcas puses, no baznīcas priekšlaukuma. Domājām, ka sācies uzbrukums mums, tūlīt ieņems AP ēku. AP priekšsēdētāja kabinetā, kas nebija aizslēgts, bez pārtraukuma skanēja, kā mēs saucām, starpvalstu vadītāju „sarkanais telefons”. Es ieņemu Gorbunova krēslu (par ko viņš nemaz nezina) un sāku atbildēt uz telefona zvaniem. Tie visi bija maznozīmīgi, bet tieši tajā brīdī, kad atskanēja kārtēja automātu šāvienu zalve, ieskanējās telefons un zvanītājs bija Igaunijas premjerministrs Edgars Savisārs. Mēs jau bijām labi pazīstami no Tautas frontu dibināšanas laikiem. Viņš man saka, ka pie viņiem šturmejot vārtus (nosauca kādus) un prasa, kas pie mums notiekot. Un tieši iet automātu kārtā virs jumta – es prasu vai tu dzirdi. Jā, dzirdu, Savisārs atbildēja, bet kas tālāk būs, ne viņš, ne es, protams, nezinājām. Teicu, ka acīmredzot tūlīt mūs ņems ciet. Ar to arī saruna izbeidzās. Kā jau teicu, mūs apsargāja divi neliela auguma miliči, pēc tautības russkije (bet labi latviski runāja) un Viss. Noskrēju lejā pie miličiem, prasu vai viņiem bez pistolēm ir arī vēl kādi citi ieroči. Jā, vēl divi automāti esot ieroču kastē. Noprasīju vai viņi ir gatavi aizsargāties, ja bruks iekšā, abi teica, ka jā, nepadošoties. Pieteicu, lai vienu automātu atstāj man, jo es negribu, ka mani te kā sētas suni nošauj. Bet neviens ne nāca, ne gāja. Pēc tam atgriezos augšā pie kolēģiem un faktiski diezgan bezpalīdzīgi, lai neteiktu vairāk, gaidījām uzbrukumu. Vismaz es gaidīju, varbūt, ka daudzi citi zināja, ka nekāda uzbrukuma nebūs. Bet varbūt viņi zināja, ka tur tikai seši ierindas deputāti un uzbrukt nav jēgas. Es tajā brīdī nezināju, ka Gorbunovs ir kopā ar kādu poļu panu (tā man teica ļaudis) un, sākoties apšaudei, esot devies uz čekas sakaru bunkuru. Kā bija īstenībā, tas jāprasa viņam pašam, es atkārtēju to, ko mums mirstīgajiem, paskaidroja. Nezinu vēl tagad, kur bija tie tiešie sakaru bunkuri, bet skaidrs, ka ar Maskavu jau nu no AP ēkas neviens nerunāja.

Kādu laiku pirms tam man bija interesanta saskriešanās. Kādu dienu PSRS okupācijas armijas karavīri viena virsnieka pavadoībā apsekoja ieeju Jēkaba katedrālē, tā ir blakus ēka Augstākai Padomei. Mans skats sakrustojās ar virsnieka skatu, viņš izskatījās kā noziegumā pieķerts, jo izskatījās, ka viņi meklēja slēpņa vietu. Viņa skats zibenīgi pārauga naidīgā un man izskatījās, ka no militārā formas tērpa uz mani glūn vilkacis. Izskatījās, it kā es būtu atklājis slepeno Staļina uzbrukšanas plānu Eiropai. Viņi visi drīz aiztinās projām, bet, kad šāva virs jumta, man bija skaidrs, ka šauj no šīs Jēkaba katedrāles ieejas slēpņa.

Atceros, kā tajā agrajā rītā, kad notika uzbrukums **Radio mājai**, pie manis uz AP lielo māju atnāca deputāts Normunds Beļskis un saka – ejam uzmundrināt dežūrējošos radio žurnālistus un radio nama darbiniekus. Aizgājām, bija kaut kur starp 3 un 4 no rīta, izstaiģājām visus stāvus un pārmetām ar katru kādu vārdu. Ap 4 iem aizgājām projām, bet kaut kur pēc pusstundas sākās uzbrukums Radio namam. Man bija sajūta, ka mēs bijām nojaukuši radio mājas šturmešanu un tie tajās bruņmašīnās dabūja ilgāk pasēdēt līdz sākt uzbrukumu. Es domāju, ka omoniešiem bija dota pavēle nekonfliktēt ar deputātiem, jo to jau vērtētu kā uzbrukumu Latvijas varai.

Pučs un atzišana

Man tiešām žēl, ka Pučs neturpinājās vēl 2 dienas ilgāk, tad visi Latvijas nodevēji mums būtu kā uz delnas, jo bija jau sagatavota jaunā valdība, jaunā valsts administrācija, bija nozīmēti cilvēki līdz pat slimnīcas galvenajam ārstam. Pirmais un faktiski vienīgais dokuments, kas atnāca no Maskavas, bija par pakļaušanos Maskavā Centra bankai un rublim, jo pirmais ko dara okupanti, kad okupē svešu valsti – ievieš savu naudu. Tāpēc – gribam mēs vai negribam – euro mums ieviesīs, jo esam taču tikai ESV province.

LTF frakcijas sadalīšanās divās frakcijās: reformkomunistu LTF frakcijā un nacionālistu Satversmes frakcijā

Augstākās Padomes Latvijas Tautas fronte neveiksminieku reformkomunistu vadībā gāja uz elli. LTF Frakcija un tās ieceltā Valdība rīkojās pretēji latviešu tautas interesēm. Aizvien vairāk pieņemto likumu neatbilda nacionālas valsts interesēm. Ja paskatās AP stenogrammas, tajās var redzēt kā nacionālie deputāti balsoja pret daudziem reformkomunistu likumiem un ierosinājumiem. Situācija bija pilnīgi nepieņemama un es uzskatīju, ka mums, nacionālistiem, jāveido sava frakcija. Vasaras sākumā iesāku sarunas ar Eduardu Berklāvu par šādas frakcijas veidošanu. Vienojāmies, ka rudenī atgriezīsimies pie šī jautājuma. Rudenī arī notika Satversmes frakcijas dibināšana un tā tūlīt uzsāka darbu. Principā **ārkārtīgi svarīgs pasākums bija AP LTF sadalīšanās divās frakcijās**: kosmopolītiskajā reformkomunistu frakcijā un nacionālistu – Satversmes frakcijā. Satversmes frakcija bija mazākumā, jo būdami pie varas, reformkomunisti sev bija nodrošinājuši komunistisko vairākumu AP. Visas “Godmaņa krāsniņas”, viņa “ugunsdzēsēju metode” glābt brūkošo tautsaimniecību, Repšes-Kehra naudas reforma un daudzas citas lietas noveda pie ekonomiskā kraha un Latvijas pilnīgas prihvatizācijas. Tāpēc arī es nolēmu organizēt šīs valdības demisijas pieprasīšanu un Satversmes frakcija to pilnībā atbalstīja, jo gandrīz neviens nebija mierā ar LTF frakcijas un valdības darbību. Rezultātā mēs divas reizes prasījām Godmaņa valdības demisiju, bet balsošanas mehānisms taču bija reformkomunistu LTF frakcijas rokās, un tad nogāzt šo valdību mums neizdevās. Tas izdevās tikai uz nākošajām Saeimas vēlēšanām, kur reformkomunisti bija sadalījušies un I. Godmanis startēja no LTF kā partijas.

1993. gadā ievēlēja 5.Saeimu. Kas tās bija par vēlēšanām un kādu Saeimu tajās ievēlēja?

1993. gada 25.jūnijā Rīgā sapulcējās deviņu politisko organizāciju vadītāji, kuru organizācijas bija piedalījušās Latvijas Republikas 5.Saeimas vēlēšanās. Dažas no viņām bija iekļuvušas jaunajā Saeimā, bet lielākā daļa nebija iekļuvušas. Tās visas kopīgi nodibināja Latvijas Politisko organizāciju Padomi. Šī Padome pieņēma kopīgu Paziņojumu (izraksts no tā): ”Latvijas Politisko organizāciju padome uzskata, ka 5.Saeimas vēlēšanās pieļauti rupji vēlēšanu demokrātijas principu pārkāpumi, kā rezultātā mērķtiecīgi tiek veidots bijušās LKP, jaunās nomenklatūras un mafiozo grupējumu šaura personu loka varas monopols.” Paziņojumu parakstījuši: I.Bišers (Demokrātiskā centra partija), V.Šteins (Konservatīvā partija), J.Bojārs (Latvijas demokrātiskā darba partija), E. Baldzēns (LSDSP), A.Saulītis (Latvijas Kristīgo demokrātu savienība), J.Danoss (Latvijas Liberālā partija), J.Dobelis (Latvijas Tautas fronte [kā partija]), R.Svirinš (Latvijas Vienības partija), J. Zvirgzds (Latvijas Zaļā partija). Tāds, lūk, bija novērtējums

pirmajām vēlēšanām pēc Augstākās Padomes darbības izbeigšanas. Latvija aizgāja valsts nozagšanas – totālās prihvatizācijas ceļu.

Kāpēc LTF cieta neveiksmi? Vai tā bija Atmoda?

Sāksim jau ar jēdzienu “Atmoda”. Protams, visā okupētajā valstī tas bija garīgā pacēluma laiks. Padomju dzimtcilvēks ieraudzīja gaismu okupācijas tuneļa galā, bet toreiz vēl neviens, izņemot Perestroikas stratēģus, nezināja, un nekad neviens arī nebūtuoticējis, ka tā ir “gaisma tuneļa galā”, kas nāk no smagsvara vilciena lokomotīves, kura pārbrauks pāri pašu galvām, kura velk garu sastāvu ar viņiem pašiem nozagto valsti, kultūru un kopmantu. Kad valstī pie varas nonāca margīnālie jeb sabiedrības malas elementi, jau drīz vien pēc 1993.gada inteliģence saprata, ka ir apkrāpta. Tauta ieraudzīja, ka kopīpašums ir pārvērst par “svētu” prihvatizētu privātīpašumu un, ka vara pieder slepeniem Saimniekiem un grupējumiem. Pagāja laiks un arī tauta saprata, ka ir apkrāpta un nolemta Aiz-mirstībai vai politisko bēgļu gaitām, kurus daudzi neprecīzi sauc par ekonomiskajiem bēgļiem. Tas, ko Jānis Stradiņš saskatījis un saskaitījis kā Pirmo, Otro un Trešo Atmodu, neatbilst patiesībai. Pagaidām ir bijusi tikai viena Atmoda 19.gs sākumā, bet 1918.-1922.gadā, tāpat kā 1988.-90.g. bija valsts izveidošanas un atjaunošanas laiks. Īstā Atmoda sākas tagad un, tāpat kā 19.gs., tā sākas ar domāšanu, tā sākas ar garīgo un dvēselisko stāvokli. 1988.-90. gada notikumi bija tāda no augšas novadīta revolūcija, kuru tauta nebija ne gaidījusi, ne lolojusi, ne izauklējusi. Tā bija tāda kā bojā ejai nolemto sacelšanās, bez dvēseliskās pārorientācijas.

Kāpēc LTF cieta neveiksmi. Tāpēc, ka nekādas pozīciju frontes nemaz nebija, bija tikai nosaukums. Ienaidnieks ātri un hameleoniski saskrēja tautfrontiešu ierakumos, tā, ka neviens nevarēja atšķirt – kurš ir kurš? Tos dažus “buržuāziskos nacionālistus” nodēvēt par fronti pret padomju varu tā kā būtu par daudz. Bet fronte bija gan, un tā bija iekšējā fronte pašā Latvijas Tautas frontē, kur bija nacionālā pozīcija un padomju reformkomunistu pozīcija, un tā eksistē vēl šodien, gan prātos, gan reāli dzīvē. Piemēram, šodienas Saeimā ir tikai padomju pozīciju karakalpu mantinieki (Vienotība, Saskaņas centrs, Visu Latvijai/TB/LNNK, LZS), bet nacionālās pozīcijas kareivji “Mēs paši” ved nacionālo partizāņu kariņu. **Kur ir galvenā kļūda un kurš ir vainīgs?** Bet vai vispār eksistē vainīgais? Jā, un tā ir **neesamība – tā ir nacionālās inteliģences neesamība.** Nacionālajai inteliģencei bija jābūt tautas ceļvedim uz savu valsti, bet tādas tajā laikā nebija. Toreiz bija tikai padomju sociālistiskā reālisma savervētā un izaudzinātā inteliģence, no kuras ar čekas atļauju ik pa brīdīm kāda labi kontrolēta nacionāla dzirkstele izlēca, padomju sociālistisko dzimtcilvēku pūļa sakaitētā gaisa nolaišani. Galvas izbāzšana virs “galda” katram tūlīt draudēja ar tās nociršanu, un tā 50 gadus, ar regulāru nopļaušanu, panāca paklausīgu vergu baru, kurš domāja tikai par savu eksistenci un dabisko vajadzību apmierināšanu. **Mūsu tautas Atmodai pietrūka tautas jeb nacionālās inteliģences.**

Latvijas Tautas Fronte – trīs vārdi, bet īstenībā nebija ne Latvijas, ne Tautas un arī ne Frontes. Šodienas uzdevums tāpēc ir patiesa latviešu tautas inteliģences garīgā Atmoda, un viss liecina, ka tā ir sākusies.

Mans kolēģis deputāts Edvīns Kide man teica: "Valdi, bet tu esi palicis pēdējais mohikānis", es viņam atbildēju: "Arī viens ir karotājs", bet tagad redzu, ka es neesmu vairs viens uz Laukuma.

Dr. Valdis Šteins,
LTF Valdes priekšsēdētājs

PS. Detālāku politiskās situācijas raksturojumu PSRS pirms un pēc Atmodas laika, un LTF vēsturi esmu apskatījis rakstu sērijā "Neveiksminiēki un "perestroika" (Atmodas perioda ģeopolitiskā analīze), kura vairākos turpinājumos publicēta "Jaunā avīzē" 2001.gadā, un rakstā "Ko gribējām?", kurš publicēts "Jaunā literatūra un māksla" 1995.gada 23.septembrī.